

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane
10000 Zagreb, Planinska 2A

KLASA: 322-01/20-01/214
URBROJ: 525-10/1315-20-2
Zagreb, 5. listopada 2020.

PRIRUČNIK

Priručnik za SIŠ Nacionalni krizni plan

SADRŽAJ:

POSTUPCI U SLUČAJU SUMNJE NA SIŠ	POGLAVLJE 1 <i>Str. 4</i>
<ol style="list-style-type: none">1. Definicija sumnjive životinja2. Dužnosti posjednika zaduženog za sumnjivu životinju3. Dužnosti veterinarske službe (ili organizacije)4. Predradnje prije postupanja na sumnjivom gospodarstvu5. Postupci koje treba poduzeti na gospodarstvu6. Mjere u slučaju sumnje na gospodarstvu7. Proširenje mjera na druga gospodarstva8. Privremena kontrolna zona9. Preventivni program iskorjenjivanja <p style="text-align: center;">Prilog I – Higijenski protokol za osoblje na sumnjivom gospodarstvu</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vozila2. Osobe3. Postupak pri dolasku na gospodarstvo4. Postupak pri odlasku s gospodarstva	
DIJAGNOZA, KLINIČKE PRETRAGE, UZORKOVANJE I LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA	POGLAVLJE 2 <i>Str. 11</i>
<ol style="list-style-type: none">1. Dijagnoza2. Kliničke pretrage3. Uzorkovanje	
MJERE U SLUČAJU POTVRDE IZBIJANJA SIŠ	POGLAVLJE 3 <i>Str. 17</i>
<ol style="list-style-type: none">1. Mjere u slučaju potvrde izbijanja SIŠ2. Čišćenje i dezinfekcija3. Slijedivost i obrada proizvoda i tvari koje potječu od ili su bile u kontaktu sa životinjama na mjestu izbijanja SIŠ4. Epidemiološko istraživanje5. Dodatne mjere u slučaju potvrde izbijanja SIŠ6. Mjere koje se primjenjuju u posebnim slučajevima<ol style="list-style-type: none">6.1. Mjere koje se primjenjuju u slučaju izbijanja SIŠ u blizini ili unutar određenih objekata u kojima se stalno ili povremeno drže prijemljive vrste životinja6.2. Mjere koje se primjenjuju u klaonicama, graničnim veterinarskim postajama i	

- prijevoznim sredstvima
7. Gospodarstva koja se sastoje od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica
 8. Zaraženo i ugroženo područje
 9. Regionalizacija, nadzor kretanja i označavanje
 10. Ograničavanje kretanja kopitara

Prilog I – Epidemiologija

1. Stručno tijelo
2. Epidemiološka jedinica
3. Protokol za istragu na gospodarstvima gdje je potvrđena SIŠ
4. Izvješćivanje

Prilog II – Prijava SIŠ

1. Prijava SIŠ
2. Epidemiološki podaci koje trebaju osigurati nadležna tijela u slučaju potvrde SIŠ

Prilog III – Postupak nabave opreme

Prilog IV - Mogući scenarij izbijanja epidemije

<p>NAPUTAK O NAČINU USMRĆIVANJA ŽIVOTINJA PRI PROVOĐENJU MJERA ZA SUZBIJANJE BOLESTI</p>	<p>POGLAVLJE 4 <i>Str. 51</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Naputak o usmrćivanju goveda, koza i ovaca 2. Naputak o usmrćivanju svinja 3. Izvješća-usmrćivanje životinja 	
<p>ODLAGANJE LEŠINA</p>	<p>POGLAVLJE 5 <i>Str. 60</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odlaganje lešina 2. Objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla- Kategorija 1 	
<p>NAČELA I POSTUPCI ZA ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJU</p>	<p>POGLAVLJE 6 <i>Str. 62</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opća načela i postupci 2. Posebne odredbe o čišćenju i dezinfekciji zaraženog gospodarstva 3. Dezinfekcija kontaminirane stelje, gnoja i gnojevke 4. Posebni slučajevi 	

PONOVNO UVOĐENJE ILI NASELJAVANJE (OBNOVA POPULACIJE) ŽIVOTINJA NA GOSPODARSTVA	POGLAVLJE 7 <i>Str. 66</i>
<ol style="list-style-type: none">1. Osnovna načela2. Proširenje mjera i odstupanja3. Obnova populacije životinja u odnosu na hitno cijepljenje	
CIJEPLJENJE	POGLAVLJE 8 <i>Str. 69</i>
<ol style="list-style-type: none">1. Glavni kriteriji i faktori rizika koji se moraju razmotriti prije odluke o primjeni hitnog cijepljenja životinja na gospodarstvu2. Nacionalni laboratorij3. Cijepljenje4. Banka vakcina	
OBRASCI I IZVJEŠĆA O SIŠ	POGLAVLJE 9 <i>Str. 78</i>

POGLAVLJE 1

POSTUPCI U SLUČAJU SUMNJE NA SIŠ

UVOD

SIŠ je izrazito kontagiozna zarazna bolest te ima veliki utjecaj na gospodarstvo i poljoprivredni sektor. Od velike je važnosti da se na izvješće o sumnjivom slučaju odazove s najvećom hitnošću i učinkovitosti.

Ovo poglavlje sadrži pojedinosti o postupcima koje treba provesti odmah pri primitku prijave.

SADRŽAJ:

1. Definicija sumnjive životinja
2. Dužnosti posjednika zaduženog za sumnjivu životinju
3. Dužnosti veterinarske službe
4. Predradnje prije postupanja na sumnjivom gospodarstvu
5. Postupci koje treba poduzeti na gospodarstvu
6. Mjere u slučaju sumnje na gospodarstvu
7. Proširenje mjera na druga gospodarstva
8. Privremena kontrolna zona
9. Preventivni program iskorjenjivanja

Prilog - Protokol za higijenu osoblja prilikom dolaska na sumnjivo gospodarstvo

1. Vozila
2. Osobe
3. Postupci za ulazak na gospodarstvo
4. Postupci pri odlasku s gospodarstva

1. DEFINICIJA SUMNJIVE VRSTE ŽIVOTINJE

Pravilnik 50/13, članak 2 „životinju za koju se sumnja da je zaražena“ definira kao:

„prijemljiva vrsta životinje (domaći ili divlji preživači ili svinje) koja pokazuje kliničke znakove slinavke i šapa ili postmortalne promjene ili rezultate laboratorijskog pretraživanja koji ukazuju da se može postaviti opravdana sumnja na slinavku i šap“.

2. DUŽNOSTI POSJEDNIKA ODGOVORNOG ZA SUMNJIVU ŽIVOTINJU

U skladu s člankom 3. Pravilnika 65/20, člankom 3. stavkom 2., Pravilnika 50/13 i člankom 18. Zakona o veterinarstvu, nakon prvih znakova bolesti ili uginuća, posjednik mora o svojoj sumnji obavijestiti veterinaru u veterinarskoj organizaciji odmah i bez odgađanja.

Posjednik životinje mora odmah ograničiti kretanje životinji za koju posumnja da je oboljela od SIŠ ili spriječiti doticaj ljudi i životinja s oboljelom životinjom ili lešinom do veterinarskog pregleda te nakon pregleda provesti naređene ili propisane mjere.

3. DUŽNOSTI VETERINARSKIH ORGANIZACIJA

- Veterinar mora odmah posjetiti gospodarstvo, životinju pregledati i poduzeti mjere da se bolest dijagnosticira, odnosno da se bolest potvrdi ili isključi.
- O sumnji na SIŠ mora bez odgađanja, telefonom, e-mail-om, telefaksom na propisanom obrascu izvijestiti nadležnog veterinarskog inspektora i Upravu veterinarstva unutar 24 sata.
- Po zaprimanju informacije o sumnji na SIŠ Uprava obavještava Epidemiološku jedinicu. Epidemiološka jedinica izlazi na teren zajedno s veterinarskim inspektorom.
- Veterinarski inspektor uvodi mjere ograničenja na sumnjivo gospodarstvo.
- Uzimanje potrebnih uzoraka.-*Vidi Priručnik Poglavlje 2*
- Provodi se epidemiološka istraga.-*Vidi Priručnik Poglavlje 9*

4. PREDRADNJE PRIJE POSTUPANJA NA SUMNJIVOM GOSPODARSTVU

- Posjednik/veterinar ostaje na gospodarstvu.
- Kad veterinar napusti gospodarstvo, ne smije otići na neko drugo gospodarstvo.
- Obavještavanje veterinarskog inspektora.
- Uzimanje zaštitne opreme, dezinficijensa i opreme za uzorkovanje.

5. POSTUPCI KOJE TREBA PODUZETI NA GOSPODARSTVU

Biosigurnost

Vidi Prilog I u ovom Poglavlju

Klinički pregled

a) Provođenje kliničkog pregleda sukladno protokolu navedenom u Prilogu 3 Pravilnika 50/13

b) Rezultati kliničkog pregleda životinja **ne mogu isključiti SIŠ**

Prikupljanje što više bitnih podataka: broj i vrste životinja na gospodarstvu i vrste životinja koje imaju sumnjive lezije, lokacija sumnjivog gospodarstva...

Obavijestiti veterinarskog inspektora i Upravu o sumnji na SIŠ bez odgađanja, telefonom ili telefaksom na propisanom obrascu - *Obrazac za prijavu sumnje* objavljen je na web stranicama Uprave: www.veterinarstvo.hr

Ako je moguće, uzeti uzorke sukladno – **Uzorkovanju za vrijeme izbijanja SIŠ** – *Vidi Priručnik Poglavlje 2*

6. MJERE KOJE SE PROVODE U SLUČAJU SUMNJE NA POJAVU SIŠ NA GOSPODARSTVU

1. *Nadležni veterinarski inspektor mora odmah nakon prijave sumnje na SIŠ staviti sumnjivo gospodarstvo pod službeni nadzor i narediti provedbu sljedećih mjera:*

a) popisivanje svih životinja na gospodarstvu po kategorijama, a u odnosu na prijemljive vrste životinja za svaku kategoriju mora biti naveden broj uginulih, te broj sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane;

b) redovito nadopunjavanje (ažuriranje) popisa životinja iz točke a) ovoga stavka kako bi se prikupili podaci o novorođenim ili novouginulim životinjama dok traje sumnja na slinavku i šap. Ove podatke obavezan je, na zahtjev nadležnoga veterinarskog inspektora, voditi posjednik životinja, a podatke mora kontrolirati službeni veterinar pri svakom obilasku gospodarstva;

c) popisivanje svih zaliha mlijeka, mliječnih proizvoda, mesa, mesnih proizvoda, lešina, krzna i koža, vune, sjemena, zametaka, jajnih stanica, gnojnice, gnoja, stočne hrane i stelje na gospodarstvu. Popis se mora redovito nadopunjavati (ažurirati);

d) zabranu ulaska na gospodarstvo ili odlaska s gospodarstva bilo koje životinje prijemljivih vrsta, osim u slučaju kada se gospodarstvo sastoji od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica i kada se sve prijemljive vrste životinja na gospodarstvu drže na mjestu na kojem mogu biti izolirane;

e) provedbu odgovarajućeg postupka dezinfekcije na ulazu i izlazu iz objekata ili mjesta u kojima se drže prijemljive vrste životinja te na ulazu i izlazu s gospodarstva;

f) provedbu epidemiološkog istraživanja;

g) uzimanje odgovarajućih uzoraka za laboratorijsko pretraživanje, kako bi se olakšalo epidemiološko istraživanje-*Vidi Priručnik Poglavlje 2.*

2. *Premještanja na i s gospodarstva u slučaju sumnje na izbijanje SIŠ*
Nadležni veterinarski inspektor mora uz provedbu mjera zabraniti svako premještanje s ili na gospodarstvo na kojem postoji sumnja na izbijanje slinavke i šapa, uz iznimke iz članka 5. stavak 2. i 3. Pravilnika 50/13.

7. PROŠIRENJE MJERA NA DRUGA GOSPODARSTVA

Nadležni veterinarski inspektor mora proširiti mjere na druga gospodarstva kada na temelju njihovog položaja, građe, smještaja odnosno rasporeda ili kontakta sa životinjama s gospodarstva, postavi opravdanu sumnju da su kontaminirana; članak 6, Pravilnika 50/13.

Nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu mjera na objektima ili prijevoznim sredstvima ako prisustvo životinja prijemljivih vrsta pobuđuje sumnju da su zaražene ili kontaminirane virusom SIŠ.

8. PRIVREMENA ZONA KONTROLE

Ministar može odrediti privremenu zonu kontrole kada to zahtijeva epidemiološka situacija i osobito kada se radi o velikoj gustoći prijemljivih vrsta životinja i intenzivnom kretanju i premještanju životinja ili osoba koje su u kontaktu s prijemljivim vrstama životinja te kada se radi o nepravovremenoj prijavi sumnje na pojavu bolesti ili nedostatku informacija o mogućem izvoru i putovima unošenja virusa slinavke i šapa.

Mjere koje se primjenjuju u privremenoj zoni kontrole budu nadopunjene privremenom zabranom kretanja i stavljanja u promet svih životinja na većem području ili na cijelom području države. Zabrana kretanja i stavljanja u promet životinja onih vrsta koje nisu prijemljive na SIŠ ne smije trajati dulje od 72 sata, osim ako je to opravdano izuzetnim okolnostima.

9. PREVENTIVNI PROGRAM ISKORJENJIVANJA

Uprava može, kada na to upućuju epidemiološki podaci ili drugi dokazi, narediti provedbu preventivnog programa iskorjenjivanja, uključujući preventivno usmrćivanje prijemljivih vrsta životinja koje su vjerojatno kontaminirane i ako je potrebno, životinja iz drugih proizvodnih jedinica ili susjednih gospodarstava koje su s njima epidemiološki povezane.

Nadležni veterinarski inspektor mora, tijekom provedbe preventivnog usmrćivanja, narediti klinički pregled prijemljivih vrsta životinja i uzimanje uzoraka u skladu s točkom 2. podtočkom 2.1.1. Dodatka III. Pravilnika 50/13.

Uprava će prije provedbe mjera obavijestiti Europsku Komisiju.

PRILOG I

PROTOKOL ZA HIGIJENU OSOBLJA PRILIKOM DOLASKA NA SUMNJIVO GOSPODARSTVO

SADRŽAJ:

1. Vozila
2. Osobe
3. Postupak pri dolasku na gospodarstvo
4. Postupak pri odlasku s gospodarstva

1. VOZILA

- a) Osigurati da unutrašnjost i vanjska površina vozila budu čisti prije polaska na gospodarstvo. Odstraniti svu suvišnu opremu i smeće iz vozila.
- b) Uspostaviti “čista” i “nečista” područja u vozilu.
- c) Prekriti oba područja jednokratnim plastičnim pokrovima.
- d) Dobro prekriti sjedala vozača i putnika kao i podnožje vozila
- e) Prije polaska osigurati da vozilo sadrži predmete s **POPISA 1**.

POPIS 1

- zaštitna odjeća (vodootporna, jednokratna zaštitna odijela i nazuvci za obuću, rukavice, gumene čizme, maska za lice)
- spremnici za vodu
- dezinficijens
- oprema (npr. za uzorkovanje, termometri...)
- mobilni telefon **u plastičnoj vrećici**
- plastične vreće za prijevoz/uklanjanje odjeće/opreme
- četke i kante za potrebe pranja i dezinfekcije
- veliki čisti plastični pokrovi
- odjeća za presvlačenje u čistoj plastičnoj vreći
- blok za pisanje (koji se može dezinficirati) i kemijske olovke

f) **Ne premještati ništa iz “nečistog” u “čisti” dio vozila.**

g) Na povratku u LKS/veterinarsku stanicu očistiti i dezinficirati unutrašnjost vozila posebno obraćajući pažnju na dijelove vozila koji su bili u kontaktu sa osobom (npr. volan, pedale) kao i na “nečisti” dio.

h) Očistiti vozilo izvana.

2. OSOBE

a) Obući običnu odjeću- zaštitna odjeća mora biti dostupna za korištenje za vrijeme obilaska gospodarstva (POPIS 2).

POPIS 2

- jednokratna zaštitna odijela
- gumene čizme i pvc nazuvci
- vodonepropusna odijela- staviti vodonepropusne nogavice preko čizama
- dodatno zaštitno odijelo- nepropusno izvana
- rukavice

3. POSTUPAK PRI DOLASKU NA GOSPODARSTVO

a) Vozilo parkirati na prikladno mjesto (dezinfekcija) blizu ulaza u gospodarstvo. **Ne ulaziti vozilom u dvorište gospodarstva.**

b) Na gospodarstvo **ponijeti** samo nužno potrebno- **pri povratku u vozilo potrebno je kompletno presvlačenje odjeće.**

- c) Ukloniti **vanjsku odjeću i ponijeti samo neophodne predmete**.
- d) Staviti **zaštitnu odjeću (POPIS 2)** preko odjeće.
- e) Prostrijeti čisti plastični pokrov na tlo u “ČISTOM PODRUČJU” **izvan ograde** gospodarstva za potrebe presvlačenja prilikom povratka s gospodarstva.
- f) **Ostaviti** zalihu vode, dezinficijensa, kanti, četka, vreća, čiste odjeće i obuće itd. na ovom području.
- g) U **blizini ulaza** na gospodarstvo (s unutarnje strane ograde) staviti kantu, dezinficijens, vodu (ako je nedostupna na farmi) i zalihu čistih vreća i vezica radi dezinfekcije svega što će se odnositi s farme.

4. POSTUPAK PRI ODLASKU S GOSPODARSTVA

- a) Važno je gospodarstvo napustiti sa što manje potencijalno kontaminiranih predmeta. Stoga je potrebno sve **ostaviti** unutar gospodarstva za sigurno uništavanje spaljivanjem- **ne** odlagati u otpad domaćinstva.
- b) **Unutar gospodarstva**, na mjestu odlaganja kante, dezinficijensa i vreće, dezinficirati svu opremu/predmete koji se odnose s farme.
- c) **Ostaviti** vreće na gospodarstvu, ako je moguće. Ako nije, temeljito dezinficirati vreću izvana prije premještanja s gospodarstva na određeno “čisto područje”.
- d) Dezinficirati vanjski dio vrećice u kojoj je pohranjen **mobilni uređaj**.
- e) Baciti prvi sloj zaštitne odjeće koja se koristila na gospodarstvu slijedećim redoslijedom: nazuvci → zaštitno odijelo → maske za lice → rukavice (vanjski par). Staviti ih u vrećicu, zatvoriti, i ostaviti unutar gospodarstva (za otpad). Ako to nije moguće, temeljito dezinficirati vrećicu izvana prije nego li se odnese na “čisto područje”.
- f) Nastaviti prema “čistom području” izvan farme. **Iznijeti se smije samo očišćena i dezinficirana oprema**. Dezinficirati svoju vodonepropusnu odjeću i gumene čizme (posebnu pažnju obratiti na potplate).
- g) Očišćene čizme staviti u čistu nepropusnu plastičnu vreću i osigurati.
- h) **Vodonepropusnu odjeću** uroniti u dezinficijens. Staviti u vodonepropusnu vreću i osigurati.
- i) Oprati i dezinficirati **šake, ruke i lice**, posebnu pažnju obratite na prste.
- j) **Dezinficirati** plastični pokrov iz “čistog područja”. Staviti u vrećicu i zatvoriti.
- k) Skinuti preostalu **zaštitnu odjeću**, a, ako je moguće, treba se presvući i obući cipele. Staviti sve odbačene predmete u čistu vreću i zatvoriti.
- l) Naposljetku ponovno oprati i dezinficirati **ruke**.
- m) Nastaviti prema **vozilu**. Kako bi izbjegli kontaminaciju unutrašnjosti vozila, osigurati da svi predmeti poneseni s farme budu u nepropusnim vrećama. Zatim ih odložiti u “nečisti dio” vozila.

- n) Predati **uzorke za laboratorij** “čistoj” osobi na određenoj lokaciji (ne vraćajte se u Lokalni stožer/Veterinarsku stanicu prije tuširanja i kompletne promjene odjeće).
- o) Ukoliko **ne posjedujete prijemljivu životinju**, otići direktno kući radi promjene odjeće i tuširanja.
- p) Baciti **jednokratnu opremu** i dezinficirati **zaštitnu odjeću**.
- r) Dezinficirati automobile i drugu opremu.
- s) Dekontaminirati osobnu odjeću autoklaviranjem (115°C kroz 30 minuta), nakon toga oprati toplom vodom (80°C standardnim deterđentima za pranje).
- t) Dobro se **otuširati**, posebnu pažnju obratiti noktima na rukama i kosi.
- u) **Ne obilaziti prijemljive životinje** slijedećih najmanje **72 sata**.

POGLAVLJE 2

DIJAGNOSTIKA, KLINIČKI PREGLED, UZORKOVANJE I LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA

SADRŽAJ:

1. Dijagnostika
2. Klinički pregled
3. Uzorkovanje
4. Laboratorijska dijagnostika

1. DIJAGNOSTIKA

Dodatak III Pravilnika 50/13.

Izbijanje bolesti se proglašava ako gospodarstvo ispunjava jedan ili više od sljedećih kriterija:

1. virus SIŠ izoliran je iz životinje, iz bilo kojeg proizvoda koji potječe od te životinje ili iz njenog okoliša;

2. u životinje prijemljive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na SIŠ, a u uzorcima uzetim od životinje ili životinja iz iste epidemiološke skupine otkriven je i identificiran virusni antigen ili virusna ribonukleinska kiselina (RNK) koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa SIŠ;

3. u životinje prijemljive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na SIŠ i ta životinja i njezine »kohorte« pozitivno reagiraju na protutijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa SIŠ, pod uvjetom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranije cijepljenje, rezidualna majčinska protutijela ili nespecifične reakcije;

4. u uzorcima uzetim od životinja prijemljive vrste otkriven je i identificiran virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa SIŠ i te životinje pozitivno reagiraju na protutijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa SIŠ, pod uvjetom da se, u slučaju protutijela za strukturne proteine, kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranije cijepljenje, rezidualna majčinska protutijela ili nespecifične reakcije;

5. utvrđena je epidemiološka povezanost s potvrđenom pojavom SIŠ i ispunjen je jedan od sljedećih uvjeta:

a) jedna ili više životinja pozitivno reagiraju na protutijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa SIŠ, pod uvjetom da se kao mogući uzroci seropozitivnosti mogu isključiti ranije cijepljenje, rezidualna majčinska protutijela ili nespecifične reakcije;

b) u uzorcima uzetim od jedne ili više životinja prijemljive vrste otkriven je i identificiran virusni antigen ili virusna RNK koja je specifična za jedan ili više serotipova virusa SIŠ;

c) otkrivanjem serokonverzije iz negativne u pozitivnu pri pretraživanju na protutijela za strukturne ili nestrukturne proteine virusa SIŠ u jedne ili više životinja prijemljive vrste, serološki je dokazana aktivna zaraza virusom SIŠ, a ranije cijepljenje, rezidualna majčinska protutijela ili nespecifične reakcije mogu se isključiti kao mogući uzroci seropozitivnosti. Ako se ne može opravdano očekivati da je zadržan raniji seronegativni status, utvrđivanje serokonverzije obavlja se na parnim uzorcima koji su dvokratno ili višekratno uzeti od istih životinja i to u razmaku od najmanje 5 dana u slučaju dokaza protutijela za strukturne proteine i u razmaku od najmanje 21 dan u slučaju dokaza protutijela za nestrukturne proteine.

d) u životinje prijemljive vrste uočeni su klinički znakovi koji ukazuju na SIŠ.

2. KLINIČKI PREGLED

Dodatak III Pravilnika 50/13.

Na gospodarstvima se mora obaviti klinički pregled svih životinja prijemljivih vrsta kako bi se otkrili znakovi ili simptomi SIŠ. Posebnu pozornost treba usmjeriti na životinje za koje postoji velika vjerojatnost da su bile izložene virusu SIŠ, pogotovo zbog prijevoza s gospodarstava u riziku ili bliskog kontakta s osobama ili opremom koja je bila u bliskom kontaktu s gospodarstvima u riziku. Pri kliničkom pregledu treba uzeti u obzir načine prijenosa slinavke i šapa, uključujući razdoblje inkubacije i način držanja životinja prijemljivih vrsta. Moraju se pomno pregledati sve bitne evidencije koje se vode na gospodarstvu, naročito podaci koji se vode u veterinarsko-zdravstvenesvrhei, ako su raspoloživi, podaci o pobolu, pomoru i pobačajima, kliničkim zapažanjima, promjena u produktivnosti i potrošnji hrane, prodaji ili kupovini životinja, dolascima osoba za koje se sumnja da su mogle biti kontaminirane i drugi podaci koji su bitni za anamnezu.

3. UZORKOVANJE

Uzorkovanje tijekom izbivanja SIŠ

Dodatak III Pravilnika 50/13.

- ukoliko je moguće, treba pomoću igle i šprice aspirirati tekućinu iz vezikula i te je prebaciti u sterilne zasebne epruvete
- 2 cm promijenjenog epitelnog tkiva koje je potrebno staviti u 5 ml pufetiranog transportnog medija za viruse (pH 7.6)
- 10 ml seruma od bolesnih životinja i životinja u rekonvalescenciji
- od lešina: preskapularni limfni čvorovi, nadbubrežne žlijezde, bubrezi i tiroidna žlijezda za kulturu virusa

Uzorkovanje tijekom rutinske pretrage na bolest:

- Uzorci tkiva trebali bi sadržavati: kožu sa sisa; tonzile (svinje), limfne čvorove-submandibularne (svinje), preskapularne (govedo), pleuralne (ovce i koze), mezenterijalne; slezenu, jetru, bubrege, pluća, srce, dio ileuma i ileocekalne valvule (5 cm dužine i podvezanih krajeva); polovicu mozga (sagitalni rez), te bilo kakve vidljive lezije.
- Uzorci krvi: 10 ml seruma
- Ostali uzorci: nosni i trahealni brisevi u transportnom mediju (govedo ovce, koze); tekućine iz tjelesnih šupljina, tekućina iz zahvaćenih zglobova (svinje)

Napomena: organi moraju biti svježi ili zamrznuti

Način slanja uzoraka na dijagnostičko pretraživanje

Uzorci se:

- prevoze i pohranjuju u nepropusnim spremnicima;
- pohranjuju na temperaturi hladnjaka;

- isporučuju u laboratorij u najkraćem roku;
 - drže u paketu u kojem se za hlađenje koriste ledeni ulošci umjesto vlažnog leda;
 - tkiva i organi smještaju se u zasebne, zapečaćene, propisno označene plastične vrećice, potom se smještaju u veće i čvršće vanjske spremnike i pakiraju s dovoljnom količinom upijajućeg materijala.
- Vanjska strana paketa mora sadržavati adresu odredišnog laboratorija, a treba istaknuti i sljedeću naznaku: životinjski patološki materijal; pokvarljivo; lomljivo; ne otvarati izvan laboratorija.
- Prijemni laboratorij mora unaprijed biti obaviješten o vremenu i načinu stizanja uzoraka.

U zračnom prijevozu uzoraka koji se prevoze u Referentni laboratorij EU, paket mora biti označen u skladu s propisima Međunarodne udruge za prijevoz uzoraka zrakoplovom (IATA).

Dopis koji se šalje uz uzorke

U dopisu je potrebno navesti sve relevantne podatke: osoba (i institucija) koja je uzimala uzorke, nadnevak, lokacija, vlasnik, vrsta, dob i broj životinja u/izvan objekta/dvorišta tijekom protekla tri tjedna i ostalo.

Dopis se mora pisati nakon završenog uzorkovanja, dezinfekcije prijenosnog hladnjaka i odlaganja zaštitne opreme, kako bi se onemogućilo širenje virusa samim dopisom i priborom za pisanje.

Laboratorijski testovi za otkrivanje virusa SIŠ:

1. Dokazivanje antigena
2. Izolacija virusa- radi se samo u EURL
3. Dokazivanje virusne nukleinske kiseline
4. Dokazivanje protutijela (strukturni proteini)
5. Dokazivanje protutijela (nestrukturni proteini)

1. DIFERENCIJALNA DIJAGNOZA

- Vezikularna bolest svinja,
- bolest plavog jezika,
- vezikularni stomatitis,
- boginje goveda,
- lažne kravlje boginje.

4. LABORATORIJSKA DIJAGNOSTIKA

Nacionalni referentni laboratorij za SIŠ je Hrvatski veterinarski institut iz Zagreba. Serološka dijagnostika za SIŠ (NSP ELISA test) provodi se u regionalnom laboratoriju u Veterinarskom institutu u Vinkovcima.

Zadatak nacionalnog laboratorija je provođenje pretraživanja prije svega u svrhu potvrđivanja ili isključivanja prisutnosti slinavke i šapa kao i za isključivanje druge vezikularne bolesti. Kad se potvrdi izbijanje slinavke i šapa i utvrdi serotip virusa, određuju

se antigenske značajke tog virusa u odnosu na referentni cjepni soj, prema potrebi uz pomoć Referentnog laboratorija za slinavku i šap Europske unije.

Nacionalni laboratorij odgovoran je za usklađivanje dijagnostičkih standarda i metoda za dijagnostiku slinavke i šapa u Republici Hrvatskoj, za postizanje kontrole kvalitete dijagnostičkih setova koji se koriste, kao i za provođenje povremenih usporednih testova.

Nacionalni laboratorij usko surađuje s referentnim laboratorijem Europske unije (EURL-FMD, konzorcij ANSES, Francuska & Sciensano, Belgija (bivša CODA-CERVA)) i, od 2008., podliježe međulaboratorijskim kontrolama. Testiranje od strane EU referentnog laboratorija provodi se jednom godišnje.

Laboratorijsko testiranje prvenstveno se provodi kako bi se potvrdila ili isključila SIŠ kao i druge vezikularne bolesti. Kada se potvrdi izbijanje SIŠ i identificira se serotip virusa, daljnjom karakterizacijom virusa provjerava se antigenska povezanost sa cjepnim sojem, kada je potrebno uz asistenciju EU referentnog laboratorija za SIŠ. Uzorci od domaćih životinja koje pokazuju znakove oboljenja od vezikularnih bolesti, a negativni su na virus SIŠ, gdje je relevantno, virus vezikularne bolesti svinja bit će poslan u EU referentni laboratorij na daljnje testiranje.

Nacionalni referentni laboratorij mora raspolagati odgovarajućom opremom i primjerenim brojem stručno osposobljenog osoblja za obavljanje laboratorijskih pretraga koje se provode.

Dijagnostički postupci

Dijagnostičke metode koje koristi Odjel za virologiju HVI u Zagrebu, Laboratorij za serološku dijagnostiku virusnih bolesti (Z-III-3) su:

- Za dokazivanje antigena za virus SIŠ te određivanje serotipa O,A,C i Asia 1 koristi se imunoenzimni test (Antigen ELISA test)
- Za dokazivanje segmenta virusnog genoma SIŠ koristi se lančana reakcija polimerazom real- time PCR
- Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za nestrukturani protein virusa slinavke i šapa (NSP ELISA test)
- Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus SIŠ serotip O
- Za dokazivanje protutijela virusa SIŠ i određivanje serotipa O,A,C i Asia 1 koristi se imunoenzimni test LPBE ELISA.

MJERE U SLUČAJU POTVRDE SLINAVKE I ŠAPA

SADRŽAJ:

1. Mjere u slučaju potvrde slinavke i šapa
2. Čišćenje i dezinfekcija
3. Sljedivost i obrada proizvoda i tvari koje potječu od ili su bile u kontaktu sa životinjama na mjestu izbijanja slinavke i šapa
4. Epidemiološko istraživanje
5. Dodatne mjere u slučaju potvrde izbijanja slinavke i šapa
6. Mjere koje se primjenjuju u posebnim slučajevima
 - 6.1. Mjere koje se primjenjuju u slučaju izbijanja slinavke i šapa u blizini ili unutar određenih objekata u kojima se stalno ili povremeno drže prijemljive vrste životinja
 - 6.2. Mjere koje se primjenjuju u klaonicama, graničnim veterinarskim postajama i prijevoznim sredstvima
7. Gospodarstva koja se sastoje od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica i kontaktna gospodarstva
8. Zaraženo i ugroženo područje
9. Regionalizacija, nadzor kretanja i označavanje
10. Ograničavanje kretanja kopitara

Dodatak I – Epidemiologija

1. Stručno tijelo
2. Epidemiološka jedinica
3. Protokol za istragu potvrđeno inficiranih objekata
4. Izvješćivanje

Dodatak II – Prijava SIŠ

1. Prijava SIŠ
2. Epidemiološke informacije osigurane od strane nadležnog tijela nakon potvrđene SIŠ

Dodatak III – Postupak nabave opreme

Dodatak IV – Mogući scenarij izbijanja

1. MJERE U SLUČAJU POTVRDE

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 3., Članak 10.

(1) Nadležni veterinarski inspektor mora, odmah nakon što je potvrđeno izbijanje slinavke i šapa, osim mjera određenih u članku 4. do 6. Pravilnika, narediti provedbu i sljedećih mjera na gospodarstvu: a) usmrćivanje svih prijemljivih vrsta životinja na licu mjesta. U posebnim okolnostima prijemljive vrste životinja mogu biti usmrćene na najbližem odgovarajućem mjestu pod službenim nadzorom i na način da se spriječi širenje virusa slinavke i šapa tijekom prijevoza i usmrćivanja.

Uprava mora obavijestiti Europsku komisiju o posebnim okolnostima i poduzetim mjerama.

b) uzimanje odgovarajućeg broja uzoraka u skladu s alinejom 1. podtočkom 2.1.1. točkom 2. Dodatka III. navedenog Pravilnika, prije ili tijekom usmrćivanja prijemljivih vrsta životinja, a u svrhu epidemiološkog istraživanja koje je propisano u članku 13. Pravilnika. Uprava može odrediti da se provedba službenog istraživanja i uzimanje uzoraka za laboratorijsko pretraživanje ne provodi u slučaju pojave sekundarnog izvora zaraze koji je epidemiološki povezan s primarnim izvorom od kojeg su uzorci već uzeti u skladu s člankom 4. Pravilnika, uz uvjet da su uzeti odgovarajući uzorci u dovoljnom broju, potrebni za epidemiološko istraživanje (članak 13. Pravilnika).

c) neškodljivo uklanjanje lešina životinja prijemljivih vrsta uginulih na gospodarstvu ili usmrćenih, bez odgode i pod službenim nadzorom, na način da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa. U slučaju posebnih okolnosti lešine mogu biti spaljene ili zakopane na licu mjesta ili dalje od tog mjesta, s time da se spaljivanje i zakapanje provodi u skladu s uputama i uz odobrenje Uprave.

d) mlijeko, mliječne proizvode, meso, mesne proizvode, lešine, krzno i kožu, vunu, sjeme, zemetke, jajne stanice, gnoj, gnojnicu, stočnu hranu i stelju potrebno je izolirati dok se ne dokaže da nisu kontaminirani ili dok nisu obrađeni pod nadzorom službenog veterinara, na način da je sigurno uništen virus slinavke i šapa.

(2) Nadležni veterinarski inspektor mora, nakon usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemljivih vrsta životinja i izolacije svih proizvoda i tvari koje mogu proširiti bolest narediti

a) čišćenje i dezinfekciju, u skladu s Poglavljem 6. Priručnika, svih objekata koji su korišteni za smještaj prijemljivih vrsta životinja, okoliša objekata i vozila koja su korištena za njihov prijevoz te drugih objekata i opreme koja je vjerojatno kontaminirana;

b) odgovarajuću dezinfekciju prostora u kojima žive ljudi ili uredskih prostora na gospodarstvu, ako postoji opravdana sumnja da su kontaminirani.

Nakon provedbe svih mjera i u skladu s Pravilnikom

c) ponovno uvođenje ili naseljavanje životinja na gospodarstvo može početi tek nakon što istekne 21 dan od završne dezinfekcije gospodarstva.

2. ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II. Odjeljak 3., Članak 11.

(1) Čišćenje i dezinfekcija kao sastavni dio mjera propisanih moraju biti odgovarajuće dokumentirani i provedeni pod službenim nadzorom u skladu s uputama službenog veterinarara, a dezinficijensi i radne koncentracije korištenih dezinficijensa moraju biti odobreni i registrirani za stavljanje u promet od strane nadležnoga tijela u skladu s posebnim propisima kojima je uređeno stavljanje biocida na tržište, kako bi se osiguralo uništavanje virusa slinavke i šapa.

(2) Čišćenje, dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija moraju se provoditi na način da je štetan učinak na okoliš sveden na najmanju moguću mjeru.

(3) Svaki korišteni dezinficijens osim što mora biti učinkovit, mora imati i najmanji mogući štetan učinak na okoliš i javno zdravlje i biti primijenjen u skladu s najboljom dostupnom tehnologijom.

(4) Čišćenje i dezinfekcija moraju se provoditi u skladu s Poglavljem 6. Priručnika.

3. SLJEDIVOST I OBRADA PROIZVODA I TVARI KOJE POTJEČU OD ILI SU BILE U KONTAKTU SA ŽIVOTINJAMA NA MJESTU IZBIJANJA SLINAVKE I ŠAPA

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 3., Članak 12.

Proizvodi i tvari, koji potječu od prijemljivih vrsta životinja i koji su prikupljeni na gospodarstvu na kojem je potvrđena slinavka i šap, te sjeme, jajne stanice i zametci prikupljeni od prijemljivih vrsta životinja na tom gospodarstvu tijekom razdoblja između vjerojatnog unošenja uzročnika bolesti na gospodarstvo i provedbe službenih mjera, moraju biti pronađeni i prerađeni ili u slučaju drugih tvari osim sjemena, jajnih stanica i zametaka obrađeni pod službenim nadzorom na način da je osigurano uništavanje virusa slinavke i šapa i da je spriječena svaka opasnost od njegovoga daljnjeg širenja.

4. EPIDEMIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 3., Članak 13.

Epidemiološko istraživanje koje se odnosi na izbijanje slinavke i šapa mora biti provedeno, od strane veterinarskog inspektora koji je obučen za provedbu takvog istraživanja, na temelju

upitnika koji se nalazi u Prilogu IV. Kriznog plana. Takvo prikupljanje podataka najmanje mora obuhvatiti sljedeće:

a) duljinu vremena tijekom kojeg je slinavka i šap mogla biti prisutna na gospodarstvu prije postavljanja sumnje ili prijave bolesti;

b) mogući izvor virusa slinavke i šapa na gospodarstvu i utvrđivanje drugih gospodarstava na kojima se nalaze životinje sumnjive da su zaražene ili životinje sumnjive da su kontaminirane iz istoga izvora bolesti;

c) mogućnost zaražavanja ili kontaminacije drugih prijemljivih vrsta životinja, osim goveda i svinja;

d) kretanje i premještanje životinja, osoba, prijevoznih sredstava i tvari na kojima je vjerojatno prenesen virus slinavke i šapa na i s gospodarstva.

5. DODATNE MJERE U SLUČAJU POTVRDE IZBIJANJA SLINAVKE I ŠAPA

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 3., Članak 14.

(1) Na gospodarstvu na kojem je potvrđena slinavka i šap nadležno tijelo može, osim usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemljivih vrsta životinja, narediti usmrćivanje i preradu životinja koje nisu prijemljive na slinavku i šap, na način da se izbjegne svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa. Mjera iz ovoga stavka ne primjenjuje se na životinje vrsta koje nisu prijemljive na slinavku i šap, koje je moguće izolirati, učinkovito očistiti i dezinficirati, a uz uvjet da su pojedinačno označene, a kako bi se, u slučaju kopitara, omogućila kontrola njihovog kretanja u skladu s posebnim propisima.

(2) Nadležno tijelo može narediti provedbu usmrćivanja svih prijemljivih vrsta životinja na licu mjesta, na epidemiološki povezanim proizvodnim jedinicama ili susjednim/pridruženim gospodarstvima kada se na temelju epidemioloških podataka ili drugih dokaza opravdano sumnja da su ta gospodarstva kontaminirana. U tome slučaju, uzorkovanje i kliničko pretraživanje životinja mora biti provedeno u skladu s alinejom 1. podtočkom 2.1.1. točkom 2. Dodatka III. Pravilnika.

(3) Odmah nakon potvrde prvog izbijanja slinavke i šapa, nadležno tijelo mora provesti sve aktivnosti potrebne za primjenu hitnog cijepljenja na području najmanje veličine ugroženog područja u skladu s člankom 21. Pravilnika.

(4) Nadležno tijelo može narediti provedbu mjera iz članka 7. i 8. Pravilnika, odnosno privremenu zonu kontrole i preventivno iskorjenjivanje bolesti.

6. MJERE KOJE SE PRIMJENJUJU U POSEBNIM SLUČAJEVIMA

6.1. Mjere koje se primjenjuju u slučaju izbijanja slinavke i šapa u blizini ili unutar određenih objekata u kojima se stalno ili povremeno drže prijemljive vrste životinja

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 4., Članak 15.

(1) U slučaju kada zbog izbijanja slinavke i šapa postoji opasnost od zaražavanja prijemljivih vrsta životinja u laboratorijima, zoološkim vrtovima, parkovima prirode, ograđenim područjima ili u tijelima, institucijama ili centrima odobrenim u skladu s posebnim propisima i gdje se životinje drže u znanstvene svrhe ili u svrhu očuvanja vrsta ili genetskih resursa farmskih životinja nadležno tijelo mora osigurati provedbu svih odgovarajućih biosigurnosnih mjera kako bi se te životinje zaštitile od zaraze. Ove mjere mogu uključiti ograničenje pristupa javnim institucijama ili omogućavanje takvog pristupa pod posebnim uvjetima.

(2) Kada je pojava slinavke i šapa potvrđena na navedenim mjestima nadležno tijelo može donijeti odluku o odstupanju od primjene usmrćivanja životinja, uz uvjet da osnovni interesi Republike Hrvatske, a naročito zdravstveni status životinja nisu ugroženi i da se provode sve potrebne mjere za sprječavanje opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa.

6.2. Mjere koje se primjenjuju u klaonicama, graničnim veterinarskim postajama i prijevoznim sredstvima

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 4., Članak 16.

(1) Kada je pojava slinavke i šapa potvrđena u klaonici, graničnoj veterinarskoj postaji ili u prijevoznim sredstvima nadležni veterinarski inspektor mora narediti provedbu sljedećih mjera:

a) usmrćivanje svih prijemljivih vrsta životinja u tim objektima ili prijevoznim sredstvima, bez odgode;

b) neškodljivo uništavanje pod službenim nadzorom lešina životinja, na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;

c) neškodljivo uništavanje pod službenim nadzorom, životinjskog otpada uključujući nusproizvode životinja sumnjivih da su zaražene, te zaraženih i kontaminiranih životinja, na način da se izbjegne opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;

d) dezinfekciju balege, gnoja i gnojnica, koji mogu biti uklonjeni samo u svrhu obrade u skladu s točkom 5. Dijelom A Odjeljkom II. Poglavljem III. Dodatka VIII. Pravilnika o načinu postupanja s nusproizvodima životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi (»Narodne novine«, broj 87/09);

e) čišćenje i dezinfekciju objekata i opreme, uključujući i vozila ili prijevoznih sredstava, pod nadzorom službenog veterinara u skladu s člankom 11. Pravilnika i uputama donesenim od strane nadležnog tijela;

f) provedbu epidemiološkog istraživanja.

(2) Mjere iz stavka 1. moraju biti provedene i na kontaktnim gospodarstvima.

(3) Ni jedna životinja ne smije biti dovedena u klaonicu, na graničnu veterinarsku postaju ili prevožena u prijevoznom sredstvu do isteka najmanje 24 sata od provedenog čišćenja i dezinfekcije.

(4) Iznimno od definicije za pojam „gospodarstvo“ koja je navedena u Pravilniku, kada epidemiološka situacija tako zahtijeva, a osobito tamo gdje se mora postaviti sumnja da su prijemljive vrste životinja na gospodarstvima koja se nalaze odmah do objekata ili prijevoznih sredstava kontaminirane, izbijanje bolesti se mora proglasiti u objektima ili prijevoznim sredstvima i moraju se provesti mjere iz članka 10. i 21. Pravilnika.

7. GOSPODARSTVA KOJA SE SASTOJE OD RAZLIČITIH EPIDEMIOLOŠKIH PROIZVODNIH JEDINICA I KONTAKTNA GOSPODARSTVA

7.1. Gospodarstva koja se sastoje od različitih epidemioloških proizvodnih jedinica

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 5., Članak 18.

(1) Na gospodarstvima koja se sastoje od dvije ili više zasebnih proizvodnih jedinica, nadležni veterinarski inspektor može, u posebnim slučajevima i uzimajući u obzir opasnosti, odobriti odstupanje od provedbe mjere usmrćivanja svih prijemljivih životinja, na proizvodnim jedinicama takvih gospodarstava, koje nisu zaražene slinavkom i šapom.

(2) Nakon što je službeni veterinar tijekom službenog pretraživanja, potvrdio da su mjere za sprječavanje širenja slinavke i šapa između proizvodnih jedinica na koje se odnosi stavak 1. ovoga članka provedene u razdoblju od najmanje dvostrukog trajanja inkubacije prije datuma kada je utvrđeno izbijanje slinavke i šapa na gospodarstvu, može se odobriti odstupanje ako:

a) struktura, uključujući i administrativne dijelove, te veličina objekata omogućavaju potpuno odvojeni smještaj i držanje različitih stada prijemljivih vrsta životinja uključujući i različiti zračni prostor;

b) postupci u različitim proizvodnim jedinicama, a naročito način držanja i poslovi u štalama i na pašnjacima, hranidba i uklanjanje balege ili gnoja su potpuno odvojeni i provodi ih različito osoblje;

c) mehanizacija, oprema, instalacije, instrumenti i pribor za dezinfekciju koji se koriste u različitim proizvodnim jedinicama, te radne životinje vrsta koje nisu prijemljive na slinavku i šap potpuno su odvojeni.

(3) U odnosu na mlijeko, odstupanje od provedbe mjera iz članka 10. stavka 1. točke d) Pravilnika može se dati gospodarstvima za proizvodnju mlijeka, pod uvjetima da:

a) gospodarstvo udovoljava uvjetima iz stavka 2. ovoga članka,

b) mužnja se u svakoj proizvodnoj jedinici obavlja odvojeno,

c) mlijeko je, ovisno o namjeni, prošlo najmanje jednu obradu iz dijela A ili B Dodatka IX. Pravilnika.

7.2. Kontaktna gospodarstva

U skladu s Pravilnikom 50/013, Poglavlje II., Odjeljak 5., Članak 19.

(1) Gospodarstvo mora biti proglašeno kontaktnim gospodarstvom ako službeni veterinar/veterinarski inspektor utvrdi ili smatra na temelju potvrđenih podataka da je virus svinjavke i šapa mogao biti unesen kretanjem ljudi, životinja, proizvoda životinjskog podrijetla, vozila ili na bilo koji drugi način, bilo s drugih gospodarstava na gospodarstvo koje je zaraženo ili sumnjivo.

(2) Na kontaktnom gospodarstvu moraju se primijeniti mjere određene člankom 4. stavkom 3. i člankom 5. Pravilnika i te se mjere moraju provoditi dok sumnja na prisutnost svinjavke i šapa na kontaktnim gospodarstvima nije službeno isključena u skladu s definicijom iz Dodatka I. Pravilnika i zahtjevima istraživanja iz alineje 1. podtočke 2.1.1. točke 2. Dodatka III. Pravilnika.

(3) Nadležni veterinarski inspektor mora zabraniti premještanje svih životinja s kontaktnih gospodarstava tijekom razdoblja inkubacije, koje je određeno za pojedine vrste životinja u članku 2. točki 8. Pravilnika. Iznimno od članka 4. stavka 3. točke d) Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može odobriti prijevoz prijemljivih vrsta životinja pod službenim nadzorom izravno u određenu, najbliže moguću klaonicu, na prisilno klanje. Prije odobrenja odstupanja iz ovog stavka službeni veterinar mora provesti, najmanje, kliničko pretraživanje u skladu s točkom 1. Dodatka III. Pravilnika.

(4) Nadležni veterinarski inspektor može, kada smatra da to dopušta epidemiološka situacija, kontaktnim gospodarstvom na koje se odnosi stavak 1. ovoga članka, proglasiti jednu epidemiološku proizvodnu jedinicu gospodarstva i životinje koje se u njoj nalaze, uz uvjet da ta epidemiološka proizvodna jedinica udovoljava propisanom u članku 18. Pravilnika.

(5) Nadležno tijelo mora osigurati provedbu mjera iz članka 4. stavka 2. i 3. i članka 5. Pravilnika u objektima ili prijevoznim sredstvima na koje se odnosi članak 15. i 16. Pravilnika kada se ne može isključiti epidemiološka povezanost između izbijanja svinjavke i šapa i tih objekata ili prijevoznih sredstava. Nadležno tijelo može odlučiti o provedbi mjera iz članka 8. Pravilnika.

8. ZARAŽENO I UGROŽENO PODRUČJE

8.1. Uspostavljanje zaraženog i ugroženog područja

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 21.

(1) Bez obzira na mjere koje se provode u skladu s člankom 7. Pravilnika odmah nakon što je potvrđeno izbijanje svinjavke i šapa moraju se provesti najmanje mjere iz stavka 2., 3. i 4. ovoga članka.

(2) Nadležno tijelo mora uspostaviti zaraženo područje u krugu od najmanje 3 km i ugroženo područje u krugu od najmanje 10 km od mjesta izbijanja svinjavke i šapa iz stavka 1. ovoga članka. Pri određivanju zemljopisnih granica navedenih područja moraju se uzeti u obzir administrativne granice, prirodne barijere, mogućnosti nadzora i tehnološki napredak koji omogućava predviđanje vjerojatnog širenja virusa svinjavke i šapa zrakom i na bilo koji drugi način. S obzirom na navedena predviđanja, granice područja moraju biti promijenjene, ukoliko je to potrebno.

(3) Nadležni veterinarski inspektor mora osigurati da su zaraženo i ugroženo područje označeni vidljivim znakovima na prilaznim putovima u područja.

(4) Uspostava Nacionalnog i lokalnog kriznog centra za kontrolu bolesti u cilju potpune koordinacije u provedbi mjera koje su potrebne za iskorjenjivanje svinjavke i šapa što je brže

moguće. Stručno tijelo mora pomoći navedenim centrima u provedbi epidemiološkog istraživanja.

(5) Nadležni veterinarski inspektor mora odmah narediti pronalaženje svih životinja koje su otpremljene iz zaraženog ili ugroženog područja tijekom razdoblja od najmanje 21 dana prije procijenjenog najranijeg datuma unošenja uzročnika zaraze na gospodarstvo u zaraženom području te o nalazu sljedivosti mora izvijestiti Upravu za veterinarstvo i Upravu za veterinarske inspekcije.

(6) Nadležno tijelo mora surađivati s drugim državama članicama u pronalasku svježeg mesa, mesnih proizvoda, sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka dobivenih od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja i proizvedenih u razdoblju između datuma procijenjenog unošenja virusa slinavke i šapa i datuma stupanja na snagu mjera iz stavka 2. ovoga članka. Takvo svježe meso, mesni proizvodi, sirovo mlijeko i proizvodi od sirovog mlijeka moraju biti obrađeni u skladu s člankom 25., 26. i 27. Pravilnika ili zadržani dok moguća kontaminacija virusom slinavke i šapa nije službeno isključena.

8.2. Mjere koje se primjenjuju na gospodarstvima u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 22.

(1) Nadležno tijelo mora osigurati da se u zaraženom području bez odgode provedu najmanje sljedeće mjere:

a) registraciju svih gospodarstava na kojima se drže prijemljive vrste životinja i popis svih životinja na gospodarstvu te redovito nadopunjavanje tih podataka;

b) redovitu veterinarsku inspekciju svih gospodarstava na kojima se drže prijemljive vrste životinja, na način da se izbjegne širenje moguće prisutnog virusa slinavke i šapa na gospodarstvu, koja mora uključiti pregled odgovarajuće dokumentacije osobito podataka na koje se odnosi točka a) ovoga stavka i mjera provedenih u svrhu sprječavanja unošenja ili iznošenja virusa slinavke i šapa, te koja može uključiti klinički pregled kako je određeno u točki 1. Dodatka III. Pravilnika ili uzimanje uzoraka od prijemljivih vrsta životinja u skladu s alinejom 1. podtočkom 2.1.1. točkom 2. Dodatka III. Pravilnika;

c) zabranu premještanja prijemljivih vrsta životinja s gospodarstva na kojima se drže ili uzgajaju.

(2) Iznimno od stavka 1. točke c) ovoga članka prijemljive vrste životinja mogu se prevoziti pod službenim nadzorom na prisilno klanje izravno na klaonicu koja se nalazi unutar istoga zaraženog područja ili ako u toj zoni nema klaonice, u klaonicu izvan zaraženog područja koju je odredilo nadležno tijelo, u prijevoznom sredstvu koje je nakon svakog prijevoza oprano i dezinficirano pod službenom kontrolom. Premještanje na koje se odnosi ovaj stavak može biti odobreno samo kada je nadležno tijelo utvrdilo na temelju kliničkog pretraživanja, u skladu s točkom 1. Dodatka III. Pravilnika, svih prijemljivih vrsta životinja na gospodarstvu koji je proveden od strane službenog veterinarara i nakon procjene epidemioloških okolnosti, da ne postoji razlog za sumnju da se na gospodarstvu nalaze zaražene ili kontaminirane životinje. Meso takvih životinja mora biti podvrgnuto postupcima iz članka 25. Pravilnika.

8.3. Premještanje i prijevoz životinja i njihovih proizvoda u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 23.

Nadležni veterinarski inspektor mora u zaraženom području zabraniti:

- a) premještanje između gospodarstava i prijevoz prijemljivih vrsta životinja;
- b) sajmove, tržnice, izložbe i druga okupljanja životinja uključujući sakupljanje i razilaženje prijemljivih vrsta životinja;
- c) pokretnu službu za rasplod prijemljivih vrsta životinja;
- d) umjetno osjemenjivanje i sakupljanje jajnih stanica i zametaka od prijemljivih vrsta životinja.

8.4. Dodatne mjere i odstupanja

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 24.

(1) Osim mjera određenih u članku 23. Pravilnika nadležni veterinarski inspektor može zabraniti:

- a) premještanje ili prijevoz neprijemljivih vrsta životinja između gospodarstava koja se nalaze unutar zaraženog područja odnosno premještanje ili prijevoz prijemljivih vrsta životinja izvan ili u zaraženo područje;
- b) provoz životinja svih vrsta kroz zaraženo područje;
- c) događanja na kojima se ljudi okupljaju i dolaze u kontakt s prijemljivim vrstama životinja, a gdje postoji opasnost od širenja virusa slinavke i šapa;
- d) umjetno osjemenjivanje ili sakupljanje jajnih stanica i zametaka od životinja vrsta koje nisu prijemljive na slinavku i šap;
- e) kretanje prijevoznih sredstava namijenjenih prijevozu životinja;
- f) klanje na gospodarstvu prijemljivih vrsta životinja, za osobne potrebe;
- g) prijevoz roba iz članka 33. Pravilnika na gospodarstva na kojima se drže prijemljive vrste životinja.

(2) Nadležni veterinarski inspektor može odobriti:

- a) provoz životinja svih vrsta kroz zaraženo područje isključivo glavnim cestama i željeznicom;
- b) prijevoz prijemljivih vrsta životinja za koje je službeni veterinar potvrdio da dolaze s gospodarstava izvan zaraženog područja i koje su prevezene određenim rutama izravno u određene klaonice u svrhu klanja bez odgode, a uz uvjet da je nakon dopreme prijevozno sredstvo očišćeno i dezinficirano u klaonici, pod službenom kontrolom i da je takvo čišćenje i dezinfekcija upisana u dnevnik prijevoznog sredstva;
- c) umjetno osjemenjivanje životinja na gospodarstvu koje je provelo osoblje s tog gospodarstva, korištenjem sjemena sakupljenog od životinja na tom gospodarstvu ili sjemena uskladištenog na gospodarstvu ili dostavljenog iz sabirnog centra u vanjskom perimetru gospodarstva;
- d) premještanje i prijevoz kopitara uzimajući u obzir uvjete iz Dodatka IV. Pravilnika;
- e) prijevoz roba iz članka 33. Pravilnika na gospodarstva na kojima se drže prijemljive vrste životinja, pod određenim uvjetima.

8.5. Mjere koje se odnose na svježe meso proizvedeno u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 25.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih prerađevina dobivenih od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja.

(2) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih prerađevina od prijemljivih vrsta životinja, proizvedenih u objektima koji se nalaze u zaraženom području.

(3) Svježe meso, mljeveno meso i mesne prerađevine na koje se odnosi stavak 1. ovoga članka moraju biti označeni u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uvjete za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga podrijetla za ljudsku uporabu i nakon toga prevezeni u zapečaćenim kontejnerima u objekte koje je odredilo nadležno tijelo, kako bi od njih bili proizvedeni mesni proizvodi obrađeni u skladu s točkom 1. dijelom A Dodatka VII. Pravilnika.

(4) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na svježe meso, mljeveno meso i mesne prerađevine koje su proizvedene najmanje dvadeset i jedan dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja na gospodarstvu u zaraženom području i koji su od dana proizvodnje bili uskladišteni i prevezeni odvojeno od mesa i mesnih proizvoda proizvedenih nakon tog datuma. Takvo meso i mesni proizvodi moraju se lako razlikovati od mesa i mesnih proizvoda koji se ne smiju otpremiti izvan zaraženog područja na način da imaju jasnu oznaku u skladu s posebnim propisima.

(5) Iznimno, zabrana iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine dobivene iz objekata koji se nalaze u zaraženom području, ukoliko je udovoljeno sljedećim uvjetima:

a) objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;

b) samo svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine iz stavka 4. ovog članka ili svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine dobivene od životinja uzgojenih i zaklanih izvan zaraženog područja ili životinja prevezenih u objekt i zaklanih u skladu s člankom 24. stavkom 2. točkom b) Pravilnika smiju biti prerađeni u tom objektu;

c) svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine mora biti označeno zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utječu na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih prerađevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uvjetima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih prerađevina;

d) tijekom cijeloga proizvodnog procesa svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesne prerađevine moraju biti jasno označeni i prevoženi, te pohranjeni odvojeno od svježeg mesa, mljevenog mesa ili mesnih prerađevina, koji se ne smiju otpremiti izvan zaraženog područja u skladu s ovim Pravilnikom.

(6) Službeni veterinar mora potvrditi da svježe meso, mljeveno meso i mesne prerađevine namijenjene za stavljanje u promet udovoljavaju uvjetima iz stavka 5. ovoga članka. Nadležno tijelo mora nadzirati mjere kontrole koje provode službeni veterinari i sastaviti listu objekata u kojima se mogu izdavati certifikati za potrebe prometa unutar Europske unije.

(7) Odstupanje od zabrane iz stavka 1. ovoga članka može se dati pod uvjetima koji su doneseni u skladu s posebnim postupkom Europske komisije, osobito u odnosu na

zdravstvene oznake za mesne proizvode koji potječu od prijemljivih vrsta životinja iz područja koje je više od 30 dana proglašeno zaraženim.

8.6. Mjere koje se odnose na mesne proizvode proizvedene u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 26.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište mesnih proizvoda proizvedenih od mesa prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja.

(2) Iznimno od zabrane iz stavka 1. ovog članka mesni proizvodi koji su podvrgnuti termičkoj obradi kako je navedeno u točki 1. dijela A Dodatka VII. Pravilnika ili koji su proizvedeni od mesa na koje se odnosi članak 25. stavak 4. Pravilnika.

8.7. Mjere koje se odnose na mlijeko i mliječne proizvode proizvedene u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 27.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište mlijeka dobivenog od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja i mliječnih proizvoda proizvedenih od takvog mlijeka.

(2) Zabranjeno je stavljanje na tržište mlijeka i mliječnih proizvoda od prijemljivih vrsta životinja, koji su proizvedeni u objektima koji se nalaze u zaraženom području.

(3) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na mlijeko i mliječne proizvode dobivene od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja i koji su proizvedeni na datum od najmanje 21 dan prije procijenjenog dana najranijeg zaražavanja na gospodarstvu u zaraženom području i koji su, nakon što su proizvedeni, uskladišteni i transportirani odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda proizvedenih poslije navedenog datuma.

(4) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na mlijeko dobiveno od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja i mliječne proizvode koji su proizvedeni od mlijeka koje je podvrgnuto obradi na neki od načina iz dijela A ili B Dodatka IX. Pravilnika, ovisno o korištenju mlijeka ili mliječnih proizvoda. Ta obrada mora se provesti pod uvjetima koji su navedeni u stavku 6. ovoga članka i u objektima na koje se odnosi stavak 5. ovoga članka ili ako ne postoje takvi objekti u zaraženom području u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja pod uvjetima iz stavka 8. ovoga članka.

(5) Iznimno, zabrana iz stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na mlijeko i mliječne proizvode proizvedene u objektima u zaraženom području koji udovoljavaju uvjetima iz stavka 6. ovoga članka.

(6) Objekti na koje se odnose stavak 4. i 5. ovoga članka moraju udovoljavati sljedećim uvjetima: a) objekt mora raditi pod stalnom i strogom službenom kontrolom;

b) mlijeko koje se koristi u objektu mora ili udovoljavati propisanom u stavku 3. i 4. ovoga članka ili svježe mlijeko mora biti dobiveno od životinja izvan zaraženoga područja;

c) tijekom cjelokupnoga proizvodnog procesa mlijeko mora biti jasno označeno, transportirano i skladišteno odvojeno od sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji nisu namijenjeni za otpremu izvan zaraženog područja;

d) prijevoz sirovog mlijeka s gospodarstava koja se nalaze izvan zaraženog područja u objekte, mora se obavljati vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana i koja

nakon toga nisu bila u kontaktu s gospodarstvima u zaraženom području na kojima se drže prijemljive vrste životinja.

(7) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da li mlijeko koje se stavlja na tržište udovoljava uvjetima iz stavka 6. ovoga članka.

(8) Prijevoz svježeg mlijeka s gospodarstava koja se nalaze u zaraženom području u objekte koji su smješteni izvan zaraženog područja i prerada takvog mlijeka mora se obavljati pod sljedećim uvjetima:

a) preradu sirovog mlijeka proizvedenog od prijemljivih vrsta životinja držanih unutar zaraženog područja u objektima koji se nalaze izvan zaraženog područja, mora odobriti nadležni veterinarski inspektor;

b) odobrenje iz točke a) ovoga stavka mora uključiti uputu o načinu i putu prijevoza u određeni objekt;

c) prijevoz se mora obaviti u vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana, koja su izrađena i održavana na način da mlijeko tijekom transporta ne istječe, te koja su opremljena na način da se izbjegne raspršivanje čestica mlijeka tijekom utovara i istovara;

d) prije napuštanja gospodarstva na kojem je prikupljeno mlijeko prijemljivih vrsta životinja priključne cijevi, gume, kućišta kotača, donji dijelovi vozila i sve razliveno mlijeko moraju biti očišćeni i dezinficirani, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja zaraženog područja vozilo ne smije naknadno doći u kontakt s drugim gospodarstvima u zaraženom području na kojima se drže prijemljive vrste životinja;

e) prijevozna sredstva moraju biti strogo namijenjena za prijevoz u određenom zemljopisnom ili administrativnom području, moraju biti u skladu s tim označena i smiju ući u drugo područje tek nakon provedenog čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.

(9) Zabranjeno je prikupljanje i prijevoz uzoraka svježeg mlijeka od životinja prijemljivih vrsta s gospodarstava smještenih u zaraženom području u laboratorije, osim u veterinarski dijagnostički laboratorij odobren za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci s mlijekom u takvim laboratorijima.

8.8. Mjere koje se odnose na sjeme, jajne stanice i zametke prikupljene od prijemljivih vrsta životinja u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 28.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište sjemena jajnih stanica i zametaka dobivenih od prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja.

(2) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na smrznuto sjeme, jajne stanice i zametke koji su prikupljeni i pohranjeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja virusom slinavke i šapa na gospodarstvu u zaraženom području.

(3) Smrznuto sjeme prikupljeno nakon datuma na koji se odnosi stavak 2. ovoga članka mora se odvojeno pohraniti i može biti stavljeno u opticaj nakon:

a) ukidanja svih mjera koje se odnose na izbijanje slinavke i šapa u skladu s člankom 36. Pravilnika;

b) kliničkog pretraživanja svih životinja smještenih u centru za sakupljanje sjemena i uzimanja uzoraka u skladu s podtočkom 2.2. točkom 2. Dodatka III. Pravilnika koji moraju biti serološki pretraženi kako bi se dokazala odsutnost zaraze u tom sabirnom centru;

c) što je životinja, od koje se uzima sjeme, pretražena serološkim testom za otkrivanje protutijela za virus slinavke i šapa u uzorku koji je uzet najranije 28 dana nakon prikupljanja sjemena, s negativnim rezultatom.

8.9. Prijevoz i distribucija balege i gnoja prijemljivih vrsta životinja proizvedenih u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 29.

(1) Zabranjen je prijevoz i distribucija balege ili gnoja unutar zaraženog područja, s gospodarstava i objekata ili prijevoznih sredstava na koje se odnosi stavak 16. Pravilnika gdje se drže prijemljive vrste životinja, smještenih u zaraženom području.

(2) Iznimno od zabrane iz stavka 1. ovoga članka nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje gnoja prijemljivih vrsta životinja s gospodarstava koje se nalazi u zaraženom području u određene objekte za obradu u skladu s točkom 5. dijela A. odjeljka II. poglavlja III. Dodatka VIII. Pravilnika o načinu postupanja s nusproizvodima životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi (»Narodne novine«, broj 87/09), ili za posredovnu pohranu.

(3) Iznimno od zabrane iz stavka 1. ovoga članka nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje gnoja prijemljivih vrsta životinja s gospodarstava koja se nalaze u zaraženom području i na kojima se ne provode mjere iz članka 4. ili članka 10. Pravilnika, za distribuciju na određena polja pod sljedećim uvjetima:

a) da je sav gnoj proizveden najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinja na gospodarstvu u zaraženom području te gnoj i balega da su razasuti po zemlji i s njom odmah pomiješani/uzorani i na dovoljnoj udaljenosti od gospodarstava na kojima se drže prijemljive vrste životinja i odmah, ili

b) u slučaju gnoja goveda i svinja:

– pretraživanjem svih životinja na gospodarstvu, od strane službenog veterinara, isključeno je prisustvo životinja sumnjivih da su zaražene virusom slinavke i šapa,

– sav gnoj je proizveden najmanje četiri dana prije pretraživanja na koje se odnosi alineja 1. ove točke,

– gnoj je pomiješan sa zemljom na određenim poljima blizu gospodarstva podrijetla i na dovoljnoj udaljenosti od drugih gospodarstava u zaraženom području na kojima se drže prijemljive vrste životinja.

(4) Prilikom davanja odobrenja za premještanje balege ili gnoja s gospodarstava na kojemu se drže prijemljive vrste životinja nadležni veterinarski inspektor mora narediti da se, uz provedbu čišćenja i dezinfekcije nepropusnih prijevoznih sredstava nakon utovara i prije napuštanja gospodarstva, premještanje balege ili gnoja obavi na način da se spriječi širenje virusa slinavke i šapa.

8.10. Mjere koje se odnose na kožu i krzno prijemljivih vrsta životinja u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 30.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište koža i krzna prijemljivih vrsta životinja koje potječu iz zaraženog područja.

- (2) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na kože i krzna koji:
- a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gospodarstvu na koje se odnosi članak 10 stavak 1. Pravilnika i koji su bili odvojeno držani od koža i krzna proizvedenih nakon tog datuma; ili
 - b) udovoljavaju uvjetima iz točke 2. dijela A Dodatka VII. Pravilnika.

8.11. Mjere koje se odnose na vunu ovaca, dlaku preživača i čekinje svinja proizvedene u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 31.

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište vune ovaca, dlake preživača i čekinja svinja koje potječu iz zaraženog područja.
- (2) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na neprerađenu vunu, dlaku i čekinje koje:
- a) su proizvedene najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gospodarstvu na koje se odnosi članak 10. stavak 1. Pravilnika i koje su bile odvojeno držane od vune, dlake i čekinja proizvedenih nakon tog datuma; ili
 - b) udovoljavaju uvjetima iz točke 3. dijela A Dodatka VII. Pravilnika.

8.12. Mjere koje se odnose na životinjske proizvode proizvedene u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 32.

- (1) Zabranjeno je stavljanje na tržište životinjskih proizvoda dobivenih od prijemljivih vrsta životinja na koje se odnosi članak 25. do 31. Pravilnika.
- (2) Iznimno, zabrana se ne odnosi se na proizvode koji:
- a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gospodarstvu na koje se odnosi članak 10. stavak 1. Pravilnika i koji su bili držani i transportirani odvojeno od proizvoda proizvedenih nakon tog datuma; ili
 - b) su obrađeni u skladu s točkom 4. dijela A Dodatka VII. Pravilnika; ili
 - c) u slučaju posebnih proizvoda, udovoljavaju odgovarajućim zahtjevima iz točke 5. do 9. dijela A Dodatka VII. Pravilnika; ili
 - d) su sastavljeni proizvodi za koje nije potrebna daljnja obrada, a koji sadrže proizvode životinjskog podrijetla koji su ili obrađeni postupkom koji jamči uništenje mogućeg virusa slinavke i šapa ili su dobiveni od životinja na koje se ne primjenjuju ograničenja u skladu s odredbama Pravilnika; ili
 - e) pakirani proizvodi namijenjeni za korištenje u dijagnostici in vitro ili kao laboratorijski reagensi.

8.13. Mjere koje se odnose na hranu za životinje, krmiva, sijeno i slamu proizvedene u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 33.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište hrane za životinje, krmiva, sijena i slame koje potječu iz zaraženog područja.

(2) Iznimno, zabrana se ne odnosi se na hranu za životinje, krmiva, sijeno i slamu koji:

a) su proizvedeni najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma zaražavanja životinja na gospodarstvu kako je određeno u članku 10. stavku 1. Pravilnika i koji su držani i transportirani odvojeno od hrane za životinje, krmiva, sijena i slame proizvedenih nakon tog datuma; ili

b) su namijenjeni za korištenje unutar zaraženog područja, a uz odobrenje nadležnoga veterinarskog inspektora; ili

c) su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemljive vrste životinja; ili

d) su proizvedeni u prostorima u kojima se ne drže prijemljive vrste životinja i za koje su sirovine dobivene na prostorima iz točke c) ovoga stavka ili na prostorima koji se nalaze izvan zaraženog područja.

(3) Zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na krmiva i slamu, proizvedene na gospodarstvima na kojima se drže prijemljive vrste životinja, koje udovoljavaju zahtjevima iz dijela B Dodatka VII. Pravilnika.

8.14. Odobranje odstupanja i dodatno potvrđivanje

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 34.

(1) Odstupanje od zabrana iz članka 24. do 33. Pravilnika, nadležni veterinarski inspektor može odobriti posebnim rješenjem, tek nakon što je potvrdio da je prije nego je proizvod napustio zaraženu zonu udovoljeno svim propisanim zahtjevima i da nema opasnosti od širenja virusa slinavke i šapa.

(2) Odstupanje od bilo koje zabrane iz članka 25. do 33. Pravilnika, u slučaju trgovine unutar Europske unije mora odobriti nadležni veterinarski inspektor.

8.15. Dodatne mjere koje se primjenjuju u zaraženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 35.

Osim mjera koje se primjenjuju u zaraženom području u skladu s odredbama Pravilnika, nadležno tijelo može odrediti provedbu i drugih mjera koje smatra potrebnim i učinkovitim za suzbijanje virusa slinavke i šapa, uzimajući u obzir epidemiološko stanje, način držanja životinja te trgovinske i socijalne prilike u pogođenom području.

8.16. Ukidanje mjera u zaraženom području

(1) Mjere u zaraženom području moraju se provoditi:

a) dok ne protekne 15 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja prijemljivih vrsta životinja s gospodarstva kako je određeno u članku 10. stavku 1. Pravilnika i provedbe preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na gospodarstvu u skladu s člankom 11. Pravilnika;

b) dok na svim gospodarstvima, u zaraženom području, na kojima se drže prijemljive vrste životinja nije završeno pretraživanje, s negativnim rezultatima.

(2) Nakon ukidanja mjera u zaraženom području nastavljaju se primjenjivati mjere u ugroženom području kako je određeno u članku 37. do 42. Pravilnika i to najmanje 15 dana dok se te mjere ne ukinu u skladu s člankom 44. Pravilnika.

(3) Pretraživanje na koje se odnosi točka b) stavka 1. ovoga članka mora se provesti kako bi se dodatno potvrdila odsutnost zaraze, a najmanje se mora provesti pretraživanje u skladu s kriterijima iz točke 1. Dodatka III. Pravilnika koje mora uključiti mjere iz podtočke 2.3. točke 2. Dodatka III. Pravilnika, provedene na temelju kriterija iz podtočke 2.1.1. i 2.1.3. točke 2. Dodatka III. Pravilnika.

8.17. Mjere koje se primjenjuju na gospodarstvima u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 37.

(1) U ugroženom području moraju se provesti mjere iz članka 22. stavka 1. Pravilnika.

(2) Iznimno od zabrane iz članka 22. stavka 1. točke c) Pravilnika i kad nema klaoničkih kapaciteta ili ako su oni nedostatni unutar ugroženog područja, nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje prijemljivih vrsta životinja s gospodarstava smještenih u ugroženom području, na klanje u klaonice koje se nalaze izvan ugroženog područja, izravnim prijevozom, pod službenim nadzorom i uz sljedeće uvjete:

a) podaci iz članka 22. stavka 1. su pod službenom kontrolom, a epidemiološka situacija na gospodarstvu ne ukazuje na sumnju da su životinje zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa;

b) sve životinje prijemljivih vrsta na gospodarstvu su pregledane od strane službenog veterinarara, s negativnim rezultatom;

c) reprezentativni broj životinja, uzimajući u obzir statističke parametre iz podtočke 2.2. točke 2. Dodatka III. Pravilnika, detaljno je klinički pretražen kako bi se isključila prisutnost ili sumnja na klinički pozitivne životinje;

d) klaonicu je odredilo nadležno tijelo i smještena je što je bliže moguće ugroženom području;

e) meso od takvih životinja mora biti obrađeno u skladu s člankom 39. Pravilnika.

8.18. Premještanje životinja prijemljivih vrsta unutar ugroženog područja

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 38.

(1) Životinje prijemljivih vrsta ne smiju biti premještane s gospodarstava unutar ugroženog područja.

(2) Iznimno od zabrane iz stavka 1. ovoga članka premještanje životinja dopušteno je u sljedeće svrhe:

a) za odvođenje na pašnjake koji se nalaze unutar ugroženog područja, na način da ne dolaze u kontakt sa životinjama prijemljivih vrsta s drugih gospodarstava i tek nakon 15 dana od zadnjeg utvrđenog izbivanja slinavke i šapa u zaraženom području,

b) za klanje u klaonicu koja se nalazi u istom ugroženom području, izravnim prijevozom i pod službenim nadzorom;

c) za prijevoz u skladu s člankom 37. stavkom 2. Pravilnika,

d) za prijevoz u skladu s člankom 24. stavkom 2. točkom a) i b) Pravilnika.

(3) Nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje životinja iz točke a) stavka 2. ovoga članka, nakon što je pretraživanjem svih životinja prijemljivih vrsta na gospodarstvu od strane službenog veterinara i uključujući uzorkovanje u skladu s podtočkom 2.2. točke 2. Dodatka III. Pravilnika, isključena prisutnost životinja sumnjivih da su zaražene ili kontaminirane virusom slinavke i šapa.

(4) Nadležni veterinarski inspektor može odobriti premještanje životinja na koje se odnosi točka b) stavka 2. ovoga članka tek nakon što su na zadovoljavajući način provedene mjere iz članka 37. stavka 2. točke a) i b) Pravilnika.

(5) Nadležno tijelo mora bez odgode pronaći sve životinje otpremljene iz ugroženog područja tijekom razdoblja od najmanje dvadeset i jednog dana prije procijenjenog datuma najranijeg zaražavanja životinja na gospodarstvu u ugroženom području i o nalazu sljedivosti izvijestiti nadležna tijela u drugim državama članicama i Europsku komisiju.

8.19. Mjere koje se moraju primjenjivati na svježe meso životinja prijemljivih vrsta koje potječu iz ugroženog područja i na mesne proizvode proizvedene od takvog mesa

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 39.

(1) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa i mesnih pripravaka dobivenih od životinja prijemljivih vrsta koje potječu iz ugroženog područja i mesnih proizvoda proizvedenih od takvog mesa.

(2) Zabranjeno je stavljanje na tržište svježeg mesa, mljevenog mesa, mesnih pripravaka i mesnih proizvoda od prijemljivih vrsta životinja, proizvedenih u objektima koji se nalaze u ugroženom području.

(3) Iznimno, zabrane iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na svježe meso, mljevono meso i mesne pripravke koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na gospodarstvu u odgovarajućem zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mesa proizvedenog nakon tog datuma. Takvo se meso, na temelju jasne oznake koja je utvrđena posebnim propisima, mora lako razlikovati od mesa koje se ne smije otpremati izvan ugroženog područja.

(4) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na svježe meso, mljevono meso i mesne pripravke koji su proizvedeni od životinja dopremljenih u klaonicu pod uvjetima koji su najmanje toliko strogi koliko i uvjeti iz članka 37. stavka 2. točke a) do e) Pravilnika, pod uvjetom da meso podliježe mjerama određenim u stavku 5. ovoga članka.

(5) Iznimno, zabrana iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na svježe meso, mljevono meso ili mesne pripravke koji su dobiveni u objektima smještenim u ugroženom području, pod sljedećim uvjetima:

a) da objekt radi pod strogom veterinarskom kontrolom;

b) u objektu se prerađuje jedino svježe meso, mljevono meso ili mesni pripravci koji su opisani u stavku 4. ovoga članka i koji podliježu dodatnim uvjetima kako je određeno u dijelu B Dodatka VIII. Pravilnika ili koji su dobiveni od životinja koje su uzgajane i zaklane izvan ugroženog područja ili od životinja koje su dopremljene u skladu s člankom 24. stavkom 2. točkom b) Pravilnika;

c) svo takvo svježe meso, mljevono meso ili mesne prerađevine mora biti označeno zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima ili u slučaju mesa papkara

zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o problemima javnog zdravlja i zdravlja životinja koji utječu na stavljanje na tržište mesa divljači iz uzgoja ili u slučaju mljevenog mesa i mesnih prerađevina zdravstvenom oznakom u skladu s posebnim propisima o uvjetima za proizvodnju i stavljanje na tržište mljevenog mesa i mesnih prerađevina;

d) svo takvo svježe meso, mljeveno meso ili mesni pripravci moraju tijekom cijeloga proizvodnog procesa biti jasno označeni i moraju se prevoziti i skladištiti odvojeno od svježeg mesa, mljevenog mesa ili mesnih pripravaka koji ne ispunjavaju uvjete za otpremanje izvan ugroženog područja u skladu s ovim Pravilnikom.

(6) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na mesne proizvode proizvedene od svježeg mesa koje je dobiveno od životinja prijemljivih vrsta podrijetlom iz ugroženog područja, a koje je označeno oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima koji uređuju zdravstvene uvjete za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje proizvoda životinjskoga podrijetla za ljudsku uporabu i koje je prevezeno pod službenim nadzorom u odobreni objekt za obradu u skladu s točkom 1. dijela A Dodatka VII. Pravilnika.

(7) Iznimno, zabrana iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na mesne proizvode koji su proizvedeni u objektima smještenim u ugroženom području i koji udovoljavaju propisanom u stavku 6. ovoga članka ili su proizvedeni od mesa koje udovoljava uvjetima iz stavka 5. ovoga članka.

(8) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da meso, mljeveno meso i mesni pripravci namijenjeni za stavljanje u promet udovoljavaju uvjetima iz stavka 5. i 7. ovoga članka.

(9) Odstupanje od zabrane iz stavka 1. ovoga članka može se odobriti pod posebnim uvjetima, u skladu s posebnim postupkom Europske komisije, naročito s označavanjem u vezi zdravstvene ispravnosti mesa životinja prijemljivih vrsta koje potječu iz područja koje je više od 30 dana proglašeno ugroženim.

8.20. Mjere koje se odnose na mlijeko i mliječne proizvode životinja prijemljivih vrsta proizvedene u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/06, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 40.

(1) Zabranjeno je stavljanje u promet mlijeka dobivenog od životinja prijemljivih vrsta koje potječu iz ugroženog područja kao i mliječnih proizvoda proizvedenih od takvog mlijeka.

(2) Zabranjeno je stavljanje u promet mlijeka i mliječnih proizvoda koji potječu od životinja prijemljivih vrsta i koji su proizvedeni u ugroženom području.

(3) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na mlijeko i mliječne proizvode koji potječu od životinja prijemljivih vrsta podrijetlom iz ugroženog područja, a koji su proizvedeni najmanje 21 dan prije pretpostavljenog datuma prvog zaražavanja životinja na gospodarstvu na zaraženom području i koji su od trenutka proizvodnje bili uskladišteni i prevoženi odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda proizvedenih nakon tog datuma.

(4) Iznimno, zabrana iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na mlijeko dobiveno od životinja prijemljivih vrsta podrijetlom iz ugroženog područja i na mliječne proizvode proizvedene od takvog mlijeka, koji su, ovisno o namjeni mlijeka ili mliječnih proizvoda, bili obrađeni jednim od postupaka iz dijela A ili B Dodatka IX. Pravilnika. Obrada mora biti

provedena pod uvjetima određenim u stavku 6. ovoga članka i to u objektima iz stavka 5. ovoga članka ili, ako u ugroženom području nema takvog objekta, u objektima koje odredi nadležno tijelo i koji se nalaze izvan zaraženog i ugroženog područja.

(5) Iznimno, zabrana iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na mlijeko i mliječne proizvode koji su pripremljeni u objektima smještenim u ugroženom području pod uvjetima određenim u stavku 6. ovoga članka.

(6) Objekti na koje se odnose stavak 4. i 5. ovoga članka moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) objekt mora raditi pod strogom veterinarskom kontrolom;
- b) svo mlijeko koje se upotrebljava u objektu mora udovoljavati uvjetima iz stavka 4. ovoga članka ili biti dobiveno od životinja izvan ugroženog i zaraženog područja;
- c) tijekom cijeloga proizvodnog procesa mlijeko mora biti jasno označeno te se mora prevoziti i skladištiti odvojeno od mlijeka i mliječnih proizvoda koji nisu namijenjeni otpremanju izvan ugroženog područja;
- d) prijevoz sirovog mlijeka s gospodarstva smještenog izvan zaraženog i ugroženog područja do objekata mora se obavljati vozilima koja su prije prijevoza očišćena i dezinficirana i koja potom nisu bila u kontaktu s gospodarstvima u zaraženom i ugroženom području na kojima se drže životinje prijemljivih vrsta.

(7) Nadležni veterinarski inspektor potvrđuje da mlijeko namijenjeno unutarnjoj trgovini udovoljava uvjetima iz stavka 6. ovoga članka.

(8) Prijevoz sirovog mlijeka s gospodarstava smještenih unutar ugroženog područja do objekata smještenih izvan zaraženog i ugroženog područja te prerada tog mlijeka moraju se obavljati pod sljedećim uvjetima:

- a) nadležni veterinarski inspektor mora odobriti preradu sirovog mlijeka proizvedenog od životinja prijemljivih vrsta koje se drže unutar ugroženog područja i njegovu preradu u objektima smještenim izvan zaraženog i ugroženog područja;
- b) u odobrenju iz točke a) ovoga stavka moraju se navesti upute o prijevozu i odrediti put prijevoza do odobrenog objekta;
- c) prijevoz se mora obavljati vozilima koja su očišćena i dezinficirana prije prijevoza te koja su napravljena i održavana na način da ne dolazi do istjecanja mlijeka tijekom prijevoza i koja su opremljena tako da ne dolazi do raspršivanja aerosola za vrijeme utovara i istovara mlijeka;
- d) prije napuštanja gospodarstva na kojemu je prikupljeno mlijeko životinja prijemljivih vrsta, treba očistiti i dezinficirati priključne cijevi, gume, kućišta kotača, donje dijelove vozila i svo razliveno mlijeko, a nakon završne dezinfekcije i prije napuštanja ugroženog područja vozilo ne smije naknadno doći u kontakt s gospodarstvom u zaraženom i ugroženom području na kojemu se drže životinje prijemljivih vrsta;
- e) prijevozna sredstva moraju biti strogo namijenjena za prijevoz u određenom zemljopisnom ili administrativnom području, moraju biti u skladu s tim označena i smiju ući u drugo područje jedino nakon čišćenja i dezinfekcije pod službenim nadzorom.

(9) Prikupljanje i prijevoz uzoraka sirovog mlijeka životinja prijemljivih vrsta s gospodarstava smještenih u ugroženom području u druge laboratorije osim u veterinarski dijagnostički laboratorij koji je odobren za dijagnostiku slinavke i šapa, kao i postupci s mlijekom u takvim laboratorijima, mora biti odobreno od strane nadležnoga veterinarskog inspektora i uz obvezu provođenja mjera za sprječavanje svakog širenja virusa slinavke i šapa.

8.21. Prijevoz i razbacivanje gnoja i gnojnice dobivenih od životinja prijemljivih vrsta u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 41.

(1) Zabranjen je prijevoz i razbacivanje gnoja i gnojnice unutar i izvan ugroženog područja, s gospodarstva i iz drugih objekata iz članka 16. Pravilnika, a koji se nalaze u ugroženom području i u kojima se drže životinje prijemljivih vrsta.

(2) Iznimno od zabrane iz stavka 1. ovoga članka, nadležno tijelo može, u posebnim okolnostima, dopustiti prijevoz gnoja i gnojnice, u prijevoznim sredstvima koja su temeljito očišćena i dezinficirana prije i nakon uporabe, kako bi se razbacali u odobrenom području koje se nalazi unutar ugroženog područja i na dovoljnoj udaljenosti od gospodarstava na kojima se drže životinje prijemljivih vrsta, pod sljedećim uvjetima:

a) pregledom koji je službeni veterinar obavio na svim životinjama prijemljivih vrsta na gospodarstvu, isključena je prisutnost životinja za koje se sumnja da su zaražene virusom slinavke i šapa, a gnoj i gnojnica se odmah razbacuju po tlu kako bi se izbjeglo stvaranje aerosola te se odmah zaoravaju; ili

b) kliničkim pregledom koji je službeni veterinar obavio na svim životinjama prijemljivih vrsta na gospodarstvu, nisu utvrđeni znakovi na temelju kojih se može postaviti sumnja na slinavku i šap, a gnoj se zaorava ili zakopava u tlo; ili

c) na gnoj se primjenjuje odredba članka 29. stavka 2. Pravilnika.

8.22. Mjere koje se odnose na druge životinjske proizvode proizvedene u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 42.

Pri stavljanju u promet proizvoda životinjskog podrijetla koji nisu obuhvaćeni člankom 39. do 41. Pravilnika, moraju se primjenjivati mjere iz članka 28. i članka 30. do 32. Pravilnika.

8.23. Dodatne mjere koje se primjenjuju u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 43.

Osim mjera predviđenih u članku 37. do 42. Pravilnika, nadležno tijelo može odrediti provedbu dodatnih mjera koje smatra potrebnim i odgovarajućim kako bi se suzbio virus slinavke i šapa, uzimajući u obzir posebne epidemiološke, stočarske, trgovinske i socijalne uvjete koji prevladavaju u ugroženom području. Ako smatra potrebnim, nadležno tijelo može uvesti posebne mjere za ograničavanje kretanja kopitara, pri čemu se moraju uvažavati mjere određene u Dodatku VI. Pravilnika.

8.24. Ukidanje mjera u ugroženom području

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 44.

(1) Mjere koje se primjenjuju u ugroženom području ostaju na snazi dok se ne ispune sljedeći uvjeti:

a) mora proći najmanje 30 dana od usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja svih životinja prijemljivih vrsta s gospodarstva iz članka 10. stavka 1. Pravilnika i provedenoga preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na tom gospodarstvu obavljenog u skladu s člankom 11. Pravilnika;

b) u zaraženom području moraju biti ispunjeni uvjeti iz članka 36. Pravilnika;

c) mora biti obavljeno pretraživanje s negativnim rezultatom.

(2) Istraživanje na koje se odnosi točka c) stavka 1. ovoga članka mora biti provedeno radi potvrđivanja odsutnosti zaraze u ugroženom području, a provodi se u skladu s kriterijima iz točke 1. Dodatka III. Pravilnika te mora uključivati mjere određene u podtočki 2.4. točke 2. Dodatka III. Pravilnika na temelju kriterija iz podtočke 2.1. točke 2. Dodatka III. Pravilnika.

9. REGIONALIZACIJA, NADZOR KRETANJA I OZNAČAVANJE

9.1. Regionalizacija

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 7., Članak 45.

(1) Ako se utvrdi da se virus slinavke i šapa širi usprkos mjerama poduzetim u skladu s ovim Pravilnikom i ako epidemija slinavke i šapa poprimi velike razmjere i u svakom slučaju kada se provodi hitno cijepljenje, nadležno tijelo mora osigurati, ne dovodeći u pitanje provedbu mjera u skladu s posebnim propisima, podjelu svog područja na jednu ili više zona koje su pod ograničenjem i zona bez ograničenja.

(2) Uprava veterinarstva odmah će obavijestiti Europsku komisiju o mjerama koje se provode u zoni koja je pod ograničenjem.

(3) Prije nego se odrede granice zone pod ograničenjem, mora se provesti temeljita epidemiološka procjena stanja, naročito što se tiče mogućeg vremena i vjerojatnog mjesta unosa virusa slinavke i šapa, njegovog mogućeg širenja i vjerojatnog vremena potrebnog za njegovo iskorjenjivanje.

(4) Granice zone pod ograničenjem određuju se na temelju upravnih granica ili prirodnih barijera. Kao polazište za regionalizaciju uzimaju se veće upravne jedinice, a ne regije. Zona pod ograničenjem može se, na temelju rezultata epidemiološkog istraživanja određenog člankom 13. Pravilnika, smanjiti tako da obuhvaća područje koje nije manje od područja općine i po potrebi, okolnih općina. U slučaju širenja virusa slinavke i šapa, zona pod ograničenjem proširuje se tako da obuhvaća dodatne općine ili regije.

9.2. Mjere koje se primjenjuju u zoni pod ograničenjem

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 46.

(1) Kada se provodi regionalizacija, nadležno tijelo mora osigurati provedbu najmanje sljedećih mjera:

a) unutar zone pod ograničenjem mora se kontrolirati prijevoz i kretanje životinja prijemljivih vrsta, životinjskih proizvoda i robe kao i kretanje prijevoznih sredstava kao mogućih prijenosnika virusa slinavke i šapa;

b) mora se ući u trag i pratiti kretanje te označiti u skladu s posebnim propisima svježe meso i sirovo mlijeko i što je više moguće ostalih proizvoda koji se nalaze na zalihama i koji ne ispunjavaju uvjete za otpremanje izvan zone pod ograničenjem;

c) za životinje prijemljivih vrsta i proizvode dobivene od tih životinja mora se izdavati poseban certifikat, a proizvodi za prehranu ljudi koji su namijenjeni otpremanju izvan zone pod ograničenjem i koji ispunjavaju uvjete za takvo otpremanje, moraju se označiti oznakom zdravstvene ispravnosti u skladu s posebnim propisima.

(2) Kada se provodi regionalizacija, nadležno tijelo mora osigurati da se uđe u trag i prati kretanje najmanje onih životinja prijemljivih vrsta koje su otpremljene iz zone pod ograničenjem na druga područja u zemlji i/ili u druge zemlje u razdoblju od datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma provedbe regionalizacije, te se takve životinje moraju izolirati pod službenim veterinarskim nadzorom dok se službeno ne isključi moguća zaraza ili kontaminacija.

(3) Nadležno tijelo surađuje s nadležnim tijelima drugih država u praćenju kretanja svježeg mesa i sirovog mlijeka i proizvoda od sirovog mlijeka koji potječu od životinja prijemljivih vrsta i koji su proizvedeni u zoni pod ograničenjem u razdoblju između datuma pretpostavljenog unosa virusa slinavke i šapa do datuma provedbe regionalizacije. Takvo svježe meso mora biti obrađeno u skladu s točkom 1. dijela A Dodatka VII. Pravilnika, a sirovo mlijeko i mliječni proizvodi moraju biti obrađeni u skladu s dijelom A ili B Dodatka IX. Pravilnika, ovisno o njihovoj namjeni, ili se zadržavaju dok se službeno ne isključi moguća kontaminacija virusom slinavke i šapa.

(4) Posebne mjere, a osobito one koje se odnose na oznake zdravstvene ispravnosti proizvoda koji potječu od životinja prijemljivih vrsta i koji su proizvedeni u zoni pod ograničenjem, a koji nisu namijenjeni stavljanju u promet izvan zone pod ograničenjem mogu se donijeti u skladu s odredbama posebnog propisa koji uređuje zdravstvene uvjete za proizvodnju, preradu, distribuciju i stavljanje u promet proizvoda životinjskoga podrijetla za ljudsku uporabu.

9.3. Označavanje životinja prijemljivih vrsta

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 47.

(1) Ne isključujući zahtjeve određene posebnim propisima iz područja označavanja domaćih goveda, ovaca, koza i svinja, nadležni veterinarski inspektor mora osigurati da u slučaju izbivanja slinavke i šapa na području njihove nadležnosti, životinje prijemljivih vrsta smiju napustiti gospodarstvo na kojemu se drže jedino ako su označene tako da nadležno tijelo može lako utvrditi njihovo kretanje i gospodarstvo s kojega potječu ili bilo koje gospodarstvo s kojega dolaze. U posebnim slučajevima kako je određeno u članku 15. stavku 1. i članku 16. stavku 1. Pravilnika, nadležno tijelo može, u određenim okolnostima i uzimajući u obzir zdravstveno stanje, odobriti druge načine brzog ulaženja u trag i praćenja kretanja tih životinja i utvrđivanja gospodarstva njihovog podrijetla ili bilo kojeg gospodarstva s kojega dolaze. Načine i postupke označavanja takvih životinja ili utvrđivanja gospodarstva njihovog podrijetla određuje nadležno tijelo i o tome obavještava Europsku komisiju.

(2) Mjere o dodatnom, trajnom i neizbrisivom označavanju životinja, koje države članice donesu naročito u svrhu suzbijanja slinavke i šapa, a osobito u slučaju cijepljenja koje se

provodi u skladu s člankom 52. i 53. Pravilnika, mogu se mijenjati u skladu s posebnim postupkom Europske komisije.

9.4. Kontrola kretanja u slučaju izbijanja slinavke i šapa

U skladu s Pravilnikom 50/13, Poglavlje II., Odjeljak 6., Članak 48.

(1) Nadležno tijelo mora osigurati da se u slučaju izbijanja slinavke i šapa u zoni pod ograničenjem, a koja je uspostavljena u skladu s člankom 45. Pravilnika, poduzimaju u svrhu kontrole kretanja životinja prijemljivih vrsta, sljedeće mjere:

- a) vlasnici moraju dati odgovarajuće podatke o životinjama koje ulaze na gospodarstvo ili ga napuštaju, na zahtjev nadležnoga tijela. Ti podaci moraju za sve životinje prijemljivih vrsta uključivati najmanje one pojedinosti koje su određene posebnim propisima;
- b) osobe koje se bave prijevozom i stavljanjem u promet životinja prijemljivih vrsta moraju nadležnome tijelu, na njegov zahtjev, dostaviti odgovarajuće podatke o kretanjima takvih životinja koje su prevezli ili stavili u promet. Ti podaci moraju uključivati najmanje odredbe iz članka 12. stavka 2. i članka 13. stavka 1. točke b) Pravilnika o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja Narodne novine, broj 05/16)

(2) Nadležno tijelo može proširiti neke ili sve mjere iz stavka 1. ovoga članka na dio ili cijelu zonu koja nije pod ograničenjem.

10. OGRANIČAVANJE KRETANJA KOPITARA

1. Minimalne mjere

Ako se u skladu s člankom 10. Pravilnika potvrdi najmanje jedno izbijanje slinavke i šapa, kopitari se ne smiju slati u druge države, osim ako ih uz identifikacijsku ispravu (putni list) predviđenu posebnim propisima prati i veterinarsko-zdravstvena svjedodžba određena Pravilnikom o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za stavljanje kopitara u promet (Narodne novine, broj 88/05).

2. Preporučene dodatne mjere

2.1. Mjere tijekom potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet

U slučaju kada nadležno tijelo primjenjuje mjeru potpune zabrane kretanja i stavljanja u promet predviđenu člankom 7. stavkom 3. Pravilnika, prijevoz kopitara s gospodarstava za koja su uvedena ograničenja iz članaka 4. i 10 Pravilnika može se dopustiti za one kopitare kojima je potrebno posebno veterinarsko liječenje u objektima u kojima nema životinja prijemljivih vrsta, ako su ispunjeni sljedeći zahtjevi:

- dežurni veterinar koji je dostupan 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu mora potvrditi da se radi o hitnom slučaju;
- mora se predočiti suglasnost odredišne klinike;
- prijevoz mora odobriti nadležno tijelo koje je dostupno 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu;
- kopitare tijekom prijevoza mora pratiti identifikacijska isprava u skladu s posebnim propisima;
- prije polaska treba obavijestiti dežurnog službenog veterinaru o putu prijevoza;
- kopitare treba očistiti i dezinficirati učinkovitim dezinficijensom;

– kopitari se moraju prevoziti u prijevoznom sredstvu posebno namijenjenom prijevozu kopitara, koje kao takvo mora biti označeno i koje je očišćeno i dezinficirano prije i nakon uporabe.

2.2. Nadzor nad kopitarima u odnosu na zaraženo i ugroženo područje

2.2.1. Kretanje i stavljanje u promet kopitara izvan zaraženih i ugroženih zona ne podliježe drugim uvjetima osim onima koji proizlaze iz Pravilnika o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za stavljanje kopitara u promet (»Narodne novine«, broj 88/05).

2.2.2. Kretanje i stavljanje u promet kopitara unutar zaraženih i ugroženih zona utvrđenih u skladu s člankom 21. Pravilnika podliježe sljedećim uvjetima:

– uporaba kopitara koji se drže na gospodarstvima smještenim u zaraženom i ugroženom području na kojima nema životinja prijemljivih vrsta dopuštena je u zaraženom području, pod uvjetom da se poduzmu odgovarajuće mjere čišćenja i dezinfekcije, a u objektima smještenim u ugroženom području ta uporaba nije ograničena;

– kopitari se mogu bez ograničenja prevoziti u prijevoznim sredstvima posebno namijenjenim prijevozu kopitara na gospodarstvo na kojemu se ne drže životinje prijemljivih vrsta;

– iznimno, nadležno tijelo može dopustiti prijevoz kopitara u prijevoznim sredstvima posebno namijenjenim ili registriranim za prijevoz kopitara s gospodarstva na kojemu se ne drže životinje prijemljivih vrsta na drugo gospodarstvo na kojem se drže životinje prijemljivih vrsta, a koje je smješteno u zaraženom području, pod uvjetom da se prijevozno sredstvo očisti i dezinficira prije utovara životinja i prije napuštanja gospodarstva na koje su kopitari dopremljeni;

– nadležni veterinarski inspektor može dopustiti kretanje kopitara po javnim cestama, na pašnjacima koji pripadaju gospodarstvu na kojemu se ne drže životinje prijemljivih vrsta i na ispuštima.

2.2.3. Prikupljanje sjemena, jajnih stanica i zametaka kopitara s gospodarstava na kojima se ne drže životinje prijemljivih vrsta i koja se nalaze u zaraženim i ugroženim zonama, te slanje sjemena, jajnih stanica i zametaka kopitara namijenjenih životinjama primateljicama na gospodarstava koja ne drže životinje prijemljivih vrsta, može se obavljati bez ograničenja.

2.2.4. Dolazak vlasnika kopitara, veterinar, osjemenjivača i potkivača na gospodarstvo u ugroženom području na kojemu se drže životinje prijemljivih vrsta, ali za koje ne vrijede ograničenja predviđena člankom 4. do 10. Pravilnika, dopušten je pod sljedećim uvjetima:

– kopitari se drže odvojeno od životinja prijemljivih vrsta i učinkovito se sprječava pristup životinjama prijemljivih vrsta od strane osoba navedenih u podtočki 2.2.4. točki 2. Dodatka VI Pravilnika.

– svi posjetitelji moraju biti evidentirani;

– prijevozna sredstva i obuća posjetitelja obvezno se moraju čistiti i dezinficirati.

PRILOG I

EPIDEMIOLOGIJA

Nacionalni krizni plan za SIŠ obvezuje uključivanje Stručnog tijela, Epidemiološke jedinice i nadležnog veterinarskog inspektora za vrijeme epidemiološkog istraživanja sumnjivog ili pozitivnog slučaja SIŠ. Ovo poglavlje opisuje dužnosti ovih grupa i okončanja izvješća.

SADRŽAJ

1. Stručno tijelo
2. Epidemiološka jedinica
3. Protokol istrage potvrđeno zaraženih objekata
4. Izvješćivanje

1. STRUČNO TIJELO

Stručno tijelo ima stalne članove, čiji se broj može povećati ako to zahtijeva situacija u vrijeme krize.

Članovi se biraju zbog svojih sposobnosti, stručnog poznavanja kliničkih znakova i epidemiologije SIŠ, te poznavanja metoda suzbijanja bolesti. Oni imaju teoretsko i praktično znanje o bolesti i prolaze kroz izobrazbu čiji je cilj osigurati da uvijek raspoložu s najnovijim znanstvenim podacima i praktičnim iskustvima.

U vrijeme kada u zemlji nema pojave bolesti, dužnosti i obveze Stručnog tijela su:

- Pružati stručnu pomoć i pomagati veterinarskoj službi u planiranju postupanja u slučaju pojave SIŠ.
- Savjetovati ravnateljicu Uprave veterinarstva i NS u vezi sa suzbijanje, te davati potporu tim aktivnostima.
- Davati savjete i pružati pomoć u izradi i redovitoj reviziji Kriznog plana, scenarija izbijanja bolesti radi planiranja i izobrazbe, te Priručnika s uputama za osoblje.
- Razvijati modele za prikupljanje i analizu epidemioloških podataka.
- Razvijati metode i modele za potporu procesa odlučivanja koristeći se pravilima na znanstvenoj osnovi i stručnim znanjem.
- Razvijati i primjenjivati sustave za upravljanje podacima za: epidemiološke podatke, zemljopisne i meteorološke podatke te analizu rizika.
- Organizirati izobrazbu osoblja o prepoznavanju kliničkih znakova bolesti, epidemiologije i suzbijanja SIŠ.
- Organizirati izobrazbu veterinarskog osoblja o provedbi epidemioloških istraživanja.
- Organizirati vježbe za slučaj izvanrednog stanja za veterinarsko, tehničko i pomoćno administrativno osoblje.
- Organizirati akcije upoznavanja javnosti o opasnosti od bolesti, za službene organizacije, poljoprivrednike i veterinare.

U slučaju potvrđene pojave SIŠ obavještava se i uključuje Stručno tijelo, a njegove dužnosti su:

- procijeniti kliničku situaciju na gospodarstvu te analizirati podatke dobivene epidemiološkim istraživanjem, radi utvrđivanja izvora zaraze, datuma unošenja uzročnika zaraze i mogućeg širenja bolesti.
- procijeniti koja su gospodarstva pod najvećim rizikom izravnog ili neizravnog kontakta i savjetovati o istraživanju mogućih putova prijenosa bolesti, te o drugim mjerama koje treba poduzeti radi ograničavanja širenja bolesti.
- podnositi izvješća pomoćnici ministra i ravnateljici Uprave i NS te davati savjete u vezi s nadzorom, uzimanjem broja uzoraka, načinom uzorkovanja i strategije suzbijanja bolesti.
- pratiti i voditi epidemiološko istraživanje.
- dopuniti epidemiološke podatke zemljopisnim i ostalim potrebnim informacijama.
- provoditi procjene rizika u redovitim vremenskim intervalima.
- savjetovati u vezi s problemima vezanim za uništavanje lešina i dekontaminacijom zaraženih prostora.

2. EPIDEMIOLOŠKA JEDINICA

Epidemiološka jedinica je posebno tijelo sastavljeno od stručnjaka iz Sektora za zaštitu zdravlja životinja Uprave veterinarstva i stručnjaka s Hrvatskog veterinarskog instituta, kako bi mogli pomagati Upravi veterinarstva i Stručnom tijelu da bude pripravno u slučaju izbijanja bolesti.

Epidemiološka jedinica asistira veterinarskim inspektorima za vrijeme epidemiološke istrage u određivanju mogućeg vremena unošenja patogena, putova unošenja i širenja bolesti.

Zadaci i obaveze Epidemiološke jedinice

U slučaju prijave sumnje na SIŠ, Epidemiološka jedinica biti će uključena u rad na zahtjev Uprave veterinarstva tako da izlaskom na teren pomogne veterinarskom inspektoru u provođenju epidemiološke istrage – *Vidi Poglavlje 9.*

U slučaju potvrde bolesti Epidemiološka jedinica pomoći će veterinarskom inspektoru u vođenju epidemiološkog istraživanja posebno ako se radi o prvom slučaju u zemlji.

Ako se ne radi o prvom slučaju izbijanja bolesti u zemlji, veterinarski inspektor može samostalno voditi epidemiološko istraživanje za procjenu rizika na terenu.

3. PROTOKOL ZA ISTRAGU KOD POTVRĐENO ZARAŽENOG GOSPODARSTVA

Temeljem analize izvješća sa sumnjivog gospodarstva, veterinarski inspektor s svojim timom posjećuje gospodarstvo radi:

- procjene starosti i veličine lezija i to u svih vrsta životinja kako bi utvrdili raširenost bolesti i procjenu vjerojatnog datuma unosa bolesti na gospodarstvo
- provođenja detaljnih razgovora s posjednikom, članovima obitelji i zaposlenicima na gospodarstvu radi utvrđivanja slijeda događaja i svih mogućih kontakata
- uz granice gospodarstva procijeniti sigurnost ograde i opće biosigurnosne mjere na gospodarstvu te identificirati izravno povezana dodirna stada
- napraviti listu visoko rizičnih kontakata nakon ovog posjeta i procjenu prioriteta
- procijeniti potrebu za daljnje testiranje, uključujući serologiju, na gospodarstvu i kontaktnim objektima

4. IZVJEŠČIVANJE

Preliminarni epidemiološki izvješće

Preliminarno epidemiološko izvješće treba poslati Nacionalnom kriznom stožeru što prije (unutar 24 sata). Ovo izvješće treba biti na temelju prvobitnog izvještaja s terena.

Izvješće se sastoji od:

- ime i adresa posjednika, JIBG, adresa i karta s koordinatama zaraženog gospodarstva i dugih gospodarstava, popisa i vrsta gospodarstava

- stanje bolesti u vrijeme usmrćivanja životinja, npr. broj i vrste zaraženih životinja i starost lezija
- karta zaraženog gospodarstva (s detaljima gdje se nalaze prijemljive vrste i rasporedom zaražene stoke) te dodirnih gospodarstava
- procjena vremena vjerojatnog unosa bolesti
- naznaka vjerojatnog izvora bolesti
- popis kontakata i preporučeni postupci za sljedljivost

Završno epidemiološko izvješće

Završno epidemiološko izvješće treba se temeljiti na preliminarnom epidemiološkom izvješću, zajedno s dodatnim prikupljenim informacijama. Ono uključuje laboratorijske rezultate i ispitivanje šire slike bolesti na lokaciji.

PRILOG II

SADRŽAJ

1. Prijava bolesti SIŠ
2. Epidemiološki podaci koje trebaju osigurati nadležna tijela u slučaju potvrde SIŠ

1. PRIJAVA SIŠ

SIŠ je bolest koja se obvezno prijavljuje. Sumnjivi ili pozitivni slučajevi SIŠ obvezno se prijavljuju Europskoj komisiji, Svjetskoj organizaciji za zdravlje životinja (OIE-u), susjednim državama i zainteresiranim stranama.

Vlasnik i posjednik te svaka druga osoba koja prati životinje tijekom prijevoza ili se brine za životinje mora, bez odgađanja, prijaviti veterinaru ili veterinarskoj inspekciji pojavu ili sumnju na pojavu slinavke i šapa te držati zaražene životinje ili životinje za koje sumnja da su zaražene daleko od mjesta gdje su druge životinje prijemljivih vrsta koje mogu biti u opasnosti da se zaraze ili kontaminiraju virusom slinavke i šapa.

Veterinari, službeni veterinari, veterinarski inspektori, voditelji veterinarskih, drugih službenih ili privatnih laboratorija i svaka osoba koja je poslom povezana sa životinjama prijemljivih vrsta ili proizvodima dobivenim od takvih životinja mora, bez odgađanja, prijaviti Upravi za veterinarstvo svaku spoznaju o prisustvu ili sumnji na prisustvo slinavke i šapa.

Bez obzira na druge propise koji se odnose na obvezu prijavljivanja bolesti životinja, Uprava veterinarstva će o svakom izbijanju slinavke i šapa ili potvrđenoj primarnoj pojavi slinavke i šapa u divljih životinja prijaviti bolest te dati informacije i pisano izvješće Europskoj komisiji i OIE- u.

2. EPIDEMIOLOŠKI PODACI KOJE TREBAJU OSIGURATI NADLEŽNA TIJELA U SLUČAJU POTVRDE SIŠ

1. Unutar 24 sata od potvrde svakog primarnog izbijanja ili slučaja u objektima ili transportnim sredstvima, nadležno tijelo mora dostaviti Europskoj komisiji, putem Sustava za prijavu bolesti životinja (ADNS), slijedeće podatke:
 - a) datum otpreme;
 - b) vrijeme otpreme;
 - c) zemlja podrijetla;
 - d) naziv bolesti i tip virusa, gdje je prikladno
 - e) serijski broj izbijanja;
 - f) tip izbijanja;
 - g) referentan broj izbijanja povezan sa ovim izbijanjem;
 - h) regija i zemljopisni položaj gospodarstva;
 - i) druge regije zahvaćene ograničenjima
 - j) datum potvrde i metode

k) datum sumnje

l) datum određivanja prve zaraze

m) podrijetlo bolesti, koliko god daleko se može odrediti

n) poduzete mjere kontrole bolesti

2. U slučaju primarnog izbijanja ili slučaja u objektima ili transportnim sredstvima povrh podataka iznesenih u točki 1., nadležno tijelo mora proslijediti i slijedeće informacije:

a) broj životinja prijemljivih vrsta prilikom izbijanja, ili objekata i transportnih sredstava iz članka 16. Pravilnika;

b) za svaku vrstu i tip (uzgoj, tov, klanje, itd.) broj uginulih životinja ili prijemljivih vrsta na gospodarstvu, klaonici ili sredstvima transporta;

c) za svaku vrstu i tip (uzgoj, tov, klanje, itd.), morbiditet i broj životinja prijemljivih vrsta u kojih je SIŠ bila potvrđena;

d) broj životinja prijemljivih vrsta usmrćenih u vrijeme izbijanja, klaonica ili sredstava transporta

e) broj prerađenih i uništenih lešina

f) udaljenost izbijanja od najbližeg gospodarstva na kojem se drže prijemljive životinje;

g) ako je SIŠ potvrđena u klaonici ili sredstvima transporta, lokacija gospodarstva ili gospodarstava s kojih potječu zaražene životinje ili lešine.

3. U slučajevima sekundarnog izbijanja, informacije koje se odnose na točke 1. i 2. ovog Dodatka moraju biti proslijeđene Europskoj komisiji ne kasnije od prvog radnog dana svakog tjedna, i dostavljeni podaci moraju obuhvaćati prethodni tjedan do nedjelje u ponoć.

4. Nadležno tijelo mora osigurati da informacije koje se odnose na bilo koje izbijanje ili slučaj SIŠ na gospodarstvu, klaonici ili sredstvima transporta u skladu s točkama 1. 2. i 3. ovog Dodatka dođu što prije pismenim izvještajem u Europsku komisiju uključujući najmanje:

a) datum kada su životinje prijemljivih vrsta s gospodarstva, klaonice ili sredstava transporta bile usmrćene i njihove lešine prerađene;

b) rezultate provedenih testiranja na uzorcima uzetih od usmrćenih životinja prijemljivih vrsta

c) iznimno od članka 18., Pravilnika 50/13, broj usmrćenih i prerađenih prijemljivih životinja i gdje je primjenjivo broj životinja prijemljivih vrsta koje će biti usmrćene i potonji datum te propisani rok za njihovo usmrćivanje;

d) svaka informacija vezana uz moguće podrijetlo bolesti ili podrijetlo bolesti ako je bilo utvrđeno;

e) U slučaju primarnog izbijanja ili slučaja SIŠ u klaonici ili s transporta, genetski tip virusa koji je uzrokovao izbijanje ili slučaj;

f) u slučajevima kad su životinje prijemljivih vrsta bile usmrćene na kontaktnim gospodarstvima ili gospodarstvima koje drže životinje prijemljivih vrsta sumnjive na SIŠ, informaciju o:

- datumu usmrćivanja i broj životinja prijemljivih vrsta svake kategorije usmrćene na gospodarstvu i slučajevi gdje životinje prijemljivih vrsta na kontaktnim gospodarstvima nisu usmrćene, informacije moraju biti osigurane radi ove odluke,

- epidemiološka poveznica između izbijanja ili slučaja SIŠ i svakog kontaktnog gospodarstva ili slučajevi koji su inducirali sumnju na SIŠ na svakom sumnjivom gospodarstvu,

- rezultati provedenih laboratorijskih istraživanja na uzorcima uzetim od životinja prijemljivih vrsta na gospodarstvu i kada su bile usmrćene.

5. Kad ADNS iz nekog razloga privremeno nije operativan, radit će neka druga sredstva komunikacije.

PRILOG III

POSTUPAK NABAVE OPREME

Opće upute za izdavanje opreme potrebne za suzbijanje i iskorjenjivanje SIŠ, te vođenje evidencije

1. U slučaju izbijanja bolesti, Uprava veterinarstva (u daljnjem tekstu: Uprava) obavještava odgovornu osobu u dobavljaču (u daljnjem tekstu: odgovorna osoba) telefonom.
2. Sukladno ugovoru potpisanom s Ministarstvom poljoprivrede, dobavljač je dužan odmah organizirati pripremu za otpremu robe, te je dužan isporučiti robu u skladu s narudžbenicom ne kasnije od 24 sata na cijelom području Republike Hrvatske.
3. Narudžbenicu popunjava odgovorna osoba iz ovlaštene veterinarske organizacije i šalje u Upravu. Uprava prosljeđuje narudžbenicu faksom ili elektronskom poštom-*Vidi Poglavlje 9*
4. Dobavljač je obvezan voditi podatke o izdanoj opremi koja će biti precizno navedena po vrsti i količini.
5. Ako se pojave problemi ili teškoće vezane uz opremu, odgovorna osoba dužna je o tome odmah obavijestiti Upravu.

PRILOG IV

MOGUĆI SCENARIJ IZBIJANJA

Za potrebe planiranja za slučaj nepredviđenih situacija, procjenu financijskih, fizičkih i ljudskih resursa potrebnih za vođenje akcije za suzbijanje i iskorjenjivanje slinavke i šapa i pripremu vježbi simulacije za izobrazbu osoblja, važno je definirati razmjer i ozbiljnost epidemije o kojoj je riječ.

Za navedene svrhe pripremljena su tri scenarija izbijanja epidemije: najjednostavniji scenarij br. I do najsloženijeg br. III. ključni čimbenici pri sastavljanju tih scenarija bili su:

- broj pojava bolesti
- broj žarišta zaraze
- stupanj intenziviranja proizvodnje
- prosječan broj životinja na gospodarstvu
- gustoća populacije životinja
- broj životinja izloženih bolesti

Za sve situacije Stručno tijelo mora utvrditi da li su predviđene mjere dovoljne za sprečavanje daljnjeg širenja bolesti.

Pojačane mjere kontrole obuhvaćaju:

- a) proširenje područja nadzora na više od 10 km u polumjeru
- b) ograničavanje kretanja izvan područja nadzora
- c) općenito ograničavanje prijevoza životinja širom zemlje u kontekstu regionalnih kontrolnih mjera
- d) kontrola broja kontakata između poljoprivrednih gospodarstava;
- e) strogo provođenje čišćenja i dezinfekcije vozila za prijevoz životinja;
- f) preventivno usmrćivanje životinja
- g) ograničenja u rasplodu
- h) klanje životinja uz isplatu odštete, prije nego dosegnu uobičajenu težinu za klanje;
- i) cijepljenje životinja

Slijedeća tablica predstavlja shematski prikaz čimbenika koji utječu na ozbiljnost situacije i mjere suzbijanja bolesti koje bi se mogle primijeniti za svaki od tri scenarija. Brojke u zagradama stavljaju određujuće čimbenike u kategoriju (1), u kojoj bi prisutnost samo jednog čimbenika značila da će se situacija obraditi u nekom višem scenariju, te u kategoriju (2), da bi bio potreban neki viši scenarij.

Treba imati u vidu da je ova tablica predstavljena samo kao smjernica koju treba modificirati i mijenjati, imajući u vidu epidemiološke uvjete i uvjete u kojima se uzgajaju životinje

Određujući čimbenik	Scenarij I	Scenarij II	Scenarij III
Broj pojava bolesti (1)	Do 10	11-40	Preko 40
Broj žarišta zaraze(1)	1 ili 2	3 do 6	Preko 6
Intenziviranje u područjima od 3km i 10 km (2)	Gospodarstva s najviše 50 grla stoke ili 200 svinja- intenzivan uzgoj	Gospodarstva s 51 do 100 grla stoke ili 201 do 500 svinja (intenzivan uzgoj)	Gospodarstva s više od 100 grla stoke ili 500 svinja(intenzivni uzgoj)
Prosječni broj životinja po jednom imanju u područjima od 3 km i 10 km (2)	Do 70 grla stoke(ekstenzivan uzgoj) ili do 100 svinja (intenzivan uzgoj)	71 do 200 grla stoke (ekstenzivan uzgoj) ili 101 do 250 svinja(intenzivan uzgoj)	Više od 200 grla stoke(ekstenzivni uzgoj) ili više od 250 svinja (intenzivni uzgoj)
Gustoća populacija stoke u područjima od 3 km i 10 km (2)	Niska gustoća	Srednja gustoća	Velika gustoća
Broj svinja izloženih bolesti (1)	Nema zaraženih stada svinja	Do 5 zaraženih stada svinja	Preko 5 zaraženih stada svinja
Kontrolne mjere koje treba primijeniti	Uobičajene kontrolne mjere, u skladu s Pravilnikom 50/13	Dodatne mjere: povećana područja, regionalizacija, preventivno usmrćivanje	Dodatne mjere: hitno cijepljenje, klanje mlade stoke, zabrana rasploda

POGLAVLJE 4

NAPUTAK O NAČINU USMRĆIVANJA ŽIVOTINJA U SVRHU KONTROLE BOLESTI

SADRŽAJ

1. Naputak o načinu usmrćivanja goveda, koza i ovca u svrhu suzbijanja bolesti
2. Naputak o načinu usmrćivanja svinja u svrhu suzbijanja bolesti

1. NAPUTAK O NAČINU USMRĆIVANJA GOVEDA, KOZA I OVCA U SVRHU SUZBIJANJA BOLESTI

I. Svrha

Svrha ovih standardnih operativnih postupaka je osiguranje implementacije zahtjeva za usmrćivanjem propisanih Pravilnikom o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja (Narodne novine, broj 83/11) kojim je preuzeta Uredba 1099/2009/EU.

II. Djelokrug

Ovim standardnim operativnim postupcima u obzir se uzimaju vodiči i postupci za usmrćivanje goveda u svrhu kontrole bolesti (depopulacija).

III. Ciljna skupina: Skupina za usmrćivanje goveda

IV. Sastav skupine

1. Voditelj skupine: veterinarski inspektor
2. Osoba koja prikuplja podatke i vodi evidenciju o usmrćenim životinjama
3. Osoblje za rukovanje životinjama (premještanje i sputavanje)
4. Osoblje za usmrćivanje životinja (omamljivanje, usmrćivanje)

V. Materijal i oprema potrebni za usmrćivanje goveda

Metode usmrćivanja goveda – u skladu s Dodatkom I. Uredbe 1099/2009:

Tim za usmrćivanje treba imati sljedeću opremu:

1. **Za usmrćivanje goveda pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61:**
 - a. Pištolj za omamljivanje s penetrirajućim klinom
 - b. Primjereno punjenje za pištolj
 - c. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
 - d. Stojnice za sputavanje goveda
 - e. Šipka za piting
 - f. Čep za zatvoriti otvor na glavi nakon pitinga

ili

- g. Aplikacija odobrenog veterinarsko medicinskog pripravka za usmrćivanje (T61)
- h. Injekcijske šprice, igle
- i. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
- j. respiratori
- k. zaštitne rukavice
- l. zaštitne naočale
- m. nepropusni kontejner za lešine
- n. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do nepropusnog kontejnera.

2. **Za usmrćivanje goveda vatrenim oružjem:**
 - a. Vatreno oružje (puška)
 - b. Primjerena municija u dostatnim količinama
 - c. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
 - d. respiratori
 - e. zaštitne rukavice
 - f. zaštitne naočale
 - g. nepropusni kontejner za lešine
 - h. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do kontejnera.

3. **Za usmrćivanje goveda injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61):**
 - a. T 61
 - b. injekcijske šprice
 - c. igle
 - d. sredstvo za omamljivanje (sedaciju)
 - e. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
 - f. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
 - g. respiratori
 - h. zaštitne rukavice
 - i. zaštitne naočale
 - j. nepropusni kontejner za lešine
 - k. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do kontejnera.

VI. Postupci usmrćivanja

A. Opći zahtjevi

1. Akcijski plan za usmrćivanje goveda donosi voditelj skupine za usmrćivanje na temelju informacija i situacije u zaraženom objektu.
2. Voditelj skupine za usmrćivanje mora biti veterinarski inspektor.
3. Potrebno je odrediti mjestu za usmrćivanje goveda. Da bi se rukovanje životinjama i stres smanjilo što je više moguće, potrebno je goveda usmrtiti na zaraženoj farmi i to što bliže objektu u kojem se nalaze.
4. Gdje je to moguće, mjesto na kojem će se životinje usmrćivati treba biti udaljeno od pogleda javnosti, a ako to nije moguće, potrebno ga je zaštititi od pogleda (pomični odjeljci od bala sijena ili drugih materijala).
5. Životinje kojima se ne može približiti (npr. na pašnjaku) trebaju biti usmrćene vatrenim oružjem na mjestu gdje se nalaze.

B. Postupci usmrćivanja

1. Na zaraženim prostorima potrebno je prvo usmrčiti zaražena goveda, zatim ona koja su bila s njima u kontaktu i nakon toga preostala goveda iz stada.
2. U skladu s navedenim redoslijedom prvo treba usmrčiti mlada goveda pa zatim starija.
3. Ako se životinje ne usmrćuju u stojnici potrebno je formirati manje skupine životinja (do 6).
4. Postoji više različitih načina rukovanja životinjama i njihovog sputavanja pri usmrćivanju velikog broja životinja na farmi. Način rukovanja životinjama ovisit će o vrsti, veličini, dobi, broju, načinu usmrćivanja, kvaliteti i dostupnosti opreme za formiranje odjeljaka, mjestu događaja i fizičkom okruženju.
5. Metoda usmrćivanja će se odabrati s obzirom na prikladnost metode, a koristit će se u skladu s procedurama iz točke VII. (ispod).

VII. Metode usmrćivanja

Odabrane metode usmrćivanja goveda su metode iz Dodatka I. Pravilnika o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja). Jedna od sljedećih metoda će se koristiti za usmrćivanje goveda, ovisno o veličini stada i raspoloživoj opremi te mogućnosti pristupa životinjama.

A. Usmrćivanje goveda pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61

Kod ove metode potrebno je paziti na ključne parametre:

- mjesto primjene i smjer pucnja
- da je korišten pištolj primjeren za vrstu i veličinu životinje (brzina, izlazna dužina i promjer klina pištolja, punjenje)
- najdulje vrijeme od omamljivanja do usmrćivanja (primjena pitinga ili aplikacija T61).

Ako se metoda pravilno koristi životinja je trenutno omamljena, a nakon toga odmah treba biti usmrćena (piting ili T61).

Smrt mora biti potvrđena prije uklanjanja lešine.

Postupak usmrćivanja:

1. Napuniti pištolj za omamljivanje
2. Životinju premjestiti u odjeljak za omamljivanje.
3. Ako je moguće, fiksirati glavu goveda.
4. Pažljivo naciljati u zamišljenu točku na sredini čela koja se nalazi na sjecištu dviju zamišljenih linija koje se protežu iz vanjskih kutova očiju do suprotnih strana korijena rogova i opaliti.
5. Životinja se odmah sruši ako je pravilno omamljena.
6. Ako životinja nije omamljena potrebno je odmah ponoviti omamljivanje rezervnim pištoljem i to 2 cm gore/dolje i lijevo/desno od prvotnog mjesta pucnja.
7. Kad je životinja omamljena potrebno je odmah kroz otvor na glavi provući šipku i uništiti mozak i kralježnička moždinu (piting).
8. Čepom zatvoriti otvor na glavi da krv ne istječe u okoliš.

Ili

Umjesto pitinga, može se injekcijski aplicirati sredstvo za usmrćivanje odobreno u tu svrhu u Republici Hrvatskoj (T61).

Daljnje postupanje je u obadva slučajja jednako:

9. Provjeriti je li životinja mrtva.

10. Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

B. Usmrćivanje goveda vatrenim oružjem

Ova se metoda koristi za životinje kojima se ne može prići ili kojima se ne može sigurno rukovati. Vatreno oružje za usmrćivanje životinja može koristiti samo za to osposobljena osoba. Ključni parametri koji se moraju uzeti u obzir su: odgovarajući metak s obzirom na starost i veličinu goveda, pravilna primjena na glavi životinje (s prednje strane ili sa strane), sigurnost ljudi.

Postupak:

1. Sve osobe koje se nalaze u području pucnja moraju stajati iza operatera
2. Operater napuni pušku
3. Zatim nacilja u glavu životinje (u čelo ili sa strane) i opali
4. Životinja se odmah sruši ako je usmrćena.
5. Provjeriti je li životinja mrtva.
6. Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

C. Usmrćivanje goveda injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61)

Ova se metoda koristi za usmrćivanje teladi ili visoko bređih životinja (zadnja trećina graviditeta). Ključni parametri koji se moraju uzeti u obzir su: sedacija, sredstvo odobreno za upotrebu u Republici Hrvatskoj, pravilna primjena sredstva za usmrćivanje.

Postupak:

1. Životinje se odvoje u manje skupine pomoću prijenosnih ograda
2. Goveda se sediraju
3. Zatim se aplicira T61
4. Provjeriti je li životinja mrtva.
5. Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

VIII. Provjera usmrćenosti

Znakovi učinkovitog usmrćivanja su sljedeći:

1. nema ritmičnog disanja
2. nema kornealnog refleksa
3. nema pupilarnog refleksa
4. srce ne radi
5. životinja ne reagira na bolne podražaje.

2. NAPUTAK O NAČINU USMRĆIVANJA SVINJA U SVRHU SUZBIJANJA BOLESTI

I. Svrha

Svrha ovih standardnih operativnih postupaka je osiguranje implementacije zahtjeva za usmrćivanjem propisanih Pravilnikom o zaštiti životinja u vrijeme usmrćivanja (Narodne novine, broj 83/11) (u daljnjem tekstu: Pravilnik) kojim je preuzeta Uredba 1099/2009/EU.

II. Djelokrug

Ovim standardnim operativnim postupcima u obzir se uzimaju vodiči i postupci za usmrćivanje svinja u svrhu kontrole bolesti (depopulacija).

III: Ciljna skupina: Skupina za usmrćivanje svinja

IV. Sastav skupine

1. Voditelj skupine: veterinarski inspektor
2. Osoba koja prikuplja podatke i vodi evidenciju o usmrćenim životinjama
3. Osoblje za rukovanje životinjama (premještanje i sputavanje)
4. Osoblje za usmrćivanje životinja (omamljivanje, usmrćivanje)
 5. Osoblje za uklanjanje lešina životinja

V. Materijal i oprema potrebni za usmrćivanje svinja Metode usmrćivanja svinja – u skladu s Dodatkom I. Pravilnika

Tim za usmrćivanje treba imati sljedeću opremu:

1. Za usmrćivanje svinja pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61:

- a. Pištolj za omamljivanje s penetrirajućim klinom
 - b. Primjereno punjenje za pištolj
 - c. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
 - d. boks za sputavanje svinja ili metalna sajla za ručno sputavanje svinja
 - e. Šipka za piting
- ili
- f. Aplikacija odobrenog veterinarsko medicinskog pripravka za usmrćivanje (T61)
 - g. Injekcijske šprice, igle
 - h. zaštitna odjeća s kapuljačom i čizmama
 - i. respiratori
 - j. zaštitne rukavice
 - k. zaštitne naočale
 - l. nepropusni kontejner za lešine
 - m. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do nepropusnog kontejnera.

2. Za usmrćivanje svinja injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61):

- n. T 61
- o. injekcijske šprice
- p. igle
- q. sredstvo za omamljivanje (sedaciju)
- r. privremene ograde za lakše rukovanje životinjama
- s. boks za sputavanje svinja ili metalna omća za rućno sputavanje svinja
- t. zaštitna odjeća s kapuljaćom i ćizmama
- u. respiratori
- v. zaštitne rukavice
- w. zaštitne naoćale
- x. nepropusni kontejner za lešine
- y. vozilo za premještanje lešina i odvoženje do kontejnera.

VI. Postupci usmrćivanja

A. Opći zahtjevi

1. Akcijski plan za usmrćivanje svinja donosi voditelj skupine za usmrćivanje na temelju informacija i situacije u zaraženom objektu.
2. Voditelj skupine za usmrćivanje mora biti veterinarski inspektor.
3. Potrebno je odrediti mjestu za usmrćivanje svinja. Da bi se rukovanje životinjama i stres smanjilo što je više moguće, potrebno je svinje usmrtiti na zaraženoj farmi i to što bliže objektu u kojem se nalaze.
4. Gdje je to moguće, mjesto na kojem će se životinje usmrćivati treba biti udaljeno od pogleda javnosti, a ako to nije moguće, potrebno ga je zaštititi od pogleda (pomićni odjeljci od bala sijena ili drugih materijala).

B. Postupci usmrćivanja

1. Na zaraženim prostorima potrebno je prvo usmrtiti zaražene svinje, zatim one koja su bila s njima u kontaktu i nakon toga preostale svinje.
2. U skladu s navedenim redosljedom prvo treba usmrtiti mlade životinje pa zatim starije.
3. Postoji više razlićitih načina rukovanja životinjama i njihovog sputavanja pri usmrćivanju velikog broja životinja na farmi. Naćin rukovanja životinjama ovisit će o vrsti, velićini, dobi, broju, načinu usmrćivanja, kvaliteti i dostupnosti opreme za formiranje odjeljaka, mjestu događaja i fizićkom okruženju.
4. Metoda usmrćivanja će se odabrati s obzirom na prikladnost metode, a koristit će se u skladu s procedurama iz toćke VII. (ispod).

VII. Metode usmrćivanja

Odabrane metode usmrćivanja svinja su metode iz Dodatka I. Pravilnika. Jedna od sljedećih metoda će se koristiti za usmrćivanje svinja, ovisno o veličini stada i raspoloživoj opremi te mogućnosti pristupa životinjama.

D. Usmrćivanje svinja pištoljem za omamljivanje s penetrirajućim klinom i pitingom ili primjenom T61

Kod ove metode potrebno je paziti na ključne parametre:

- mjesto primjene i smjer pucnja
- da je korišteni pištolj primjeren za vrstu i veličinu životinje (brzina, izlazna dužina i promjer klina pištolja, punjenje)
- najdulje vrijeme od omamljivanja do usmrćivanja (primjena pitinga ili aplikacija T61).

Ako se metoda pravilno koristi životinja je trenutno omamljena, a nakon toga odmah treba biti usmrćena (piting ili T61).

Smrt mora biti potvrđena prije uklanjanja lešine.

Postupak usmrćivanja:

1. Napuniti pištolj za omamljivanje
 2. Životinju premjestiti u odjeljak za omamljivanje.
 3. Ako je moguće, fiksirati glavu životinje.
 4. Pažljivo naciljati u zamišljenu točku odmah **iznad** sredine crte koja povezuje unutarnje kutove očiju, u smjeru produžene moždine i opaliti.
 5. Životinja se odmah sruši ako je pravilno omamljena.
 6. Ako životinja nije omamljena potrebno je odmah ponoviti omamljivanje rezervnim pištoljem i to 1-2 cm gore/dolje i lijevo/desno od prvotnog mjesta pucnja.
 7. Kad je životinja omamljena potrebno je odmah kroz otvor na glavi provući šipku i uništiti mozak i kičmenu moždinu (piting).
- ili
8. Umjesto pitinga, može se injekcijski aplicirati sredstvo za usmrćivanje odobreno u tu svrhu u Republici Hrvatskoj (T61).

Daljnje postupanje je u obadva slučaja jednako:

1. Provjeriti je li životinja mrtva.
2. Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

E. Usmrćivanje svinja injekcijskom aplikacijom sredstva za usmrćivanje (T61)

Ova se metoda koristi za usmrćivanje starijih velikih životinja (krmače, nerasti). Ključni parametri koji se moraju uzeti u obzir su: sedacija, sredstvo odobreno za upotrebu u Republici Hrvatskoj, pravilna primjena sredstva za usmrćivanje.

Postupak:

1. Životinje se odvoje u manje skupine pomoću prijenosnih ograda
2. Životinje se ručno sputaju korištenjem metalnih omči za sputavanje

3. Svinje se sediraju
4. Zatim se aplicira T61
5. Provjeriti je li životinja mrtva.
6. Daljnji postupci sa životinjom su mogući tek kad se sigurno utvrdi smrt.

VIII. Provjera usmrćenosti

Znakovi učinkovitog usmrćivanja su sljedeći:

- nema ritmičnog disanja
- nema kornealnog refleksa
- nema pupilarnog refleksa
- srce ne radi
- životinja ne reagira na bolne podražaje.

POGLAVLJE 5

NEŠKODLJIVO UKLANJANJE LEŠINA I OBJEKT ZA PRERADU NUSPROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA

SADRŽAJ

1. Neškodljivo uklanjanje lešina
2. Objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1

1. NEŠKODLJIVO UKLANJANJE LEŠINA

U slučaju pojave SIŠ životinje će biti zaklane na zaraženom gospodarstvu, a u slučaju preventivnog klanja i na kontaktnim gospodarstvima i na zaraženim gospodarstvima.

Sukladno Uredbi EK 1069/2009 te Uredbi 142/2011 Nadležno tijelo može dozvoliti uništavanje: spaljivanjem ili pokapanjem na mjestu nastanka, pod uvjetima koji ne utječu na zdravlje ljudi i životinja, kod životinjskih nusproizvoda koji ne spadaju u kategoriju 1 u slučajevima pojave široko rasprostranjenog izbijanja bolesti, ukoliko transport do najbližeg objekta za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla povećava rizik od opasnosti za zdravlje.

2. OBJEKT ZA PRERADU NUSPROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA KATEGORIJE 1

U Republici Hrvatskoj samo je jedna firma (Agroproteinka d.d.) odobrena kao objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla. Agroproteinka d.d. posjeduje objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1 po metodi 1 (veličina čestica do 50 mm, tlak najmanje 3 bara, temperatura 133°C kroz najmanje 20 minuta) kapaciteta 192 tone dnevno, broj odobrenja HR 04-004NP.

Nusproizvodi životinjskog podrijetla kategorije 1 i kategorije 2 prerađuju se zajedno u navedenom objektu za preradu kategorije 1.

Ista firma posjeduje i drugi odobreni objekt za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 3, kapaciteta 384 tona, broj odobrenja HR04-009NP.

Ista firma ima dva odobrena sabirališta za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla u kojima se materijali kategorije 1 i kategorije 3 u potpunosti odvojeno prerađuju, a izgrađena su druga tri sabirališta sa striktnim temperaturnim režimima za materijale kategorije 1 i 3 nusproizvoda životinjskog podrijetla te je postupak njihovog odobravanja u procesu.

Temeljem propisa EU (Uredba 1069/2009 i Uredba 142/2011) te sukladno trenutno važećim nacionalnim propisima u slučaju povećanih kapaciteta za preradom takvih proizvoda nastalih zbog:

- široko rasprostranjenog izbijanja bolesti (epizootija)
- drugih izvanrednih i nepredvidivih okolnosti

gore spomenuti objekt za preradu kategorije 3 kapaciteta 384 tone dnevno pod odobrenim brojem HR04-009NP može biti privremeno odobren od strane Uprave veterinarstva za preradu nusproizvoda životinjskog podrijetla kategorije 1.

NAČELA I POSTUPCI ČIŠĆENJA I DEZINFEKCIJE

SADRŽAJ

1. Opća načela i postupci
2. Posebna odredbe koje se odnose na čišćenje i dezinfekciju zaraženih gospodarstava
3. Dezinfekcija kontaminirane stelje, gnoja i gnojevke
4. Posebni slučajevi

1. OPĆA NAČELA I POSTUPCI

1. Postupci čišćenja i dezinfekcije, provode se pod službenim nadzorom i u skladu s uputama službenoga veterinarara.

2. Dezinficijensi koji se upotrebljavaju za uništavanje virusa slinavke i šapa i njihove koncentracije, moraju biti odobreni od strane nadležnog tijela.

3. Učinkovitost dezinficijensa ne smije biti ugrožena dugotrajnim skladištenjem.

4. Pri odabiru dezinficijensa i načina dezinfekcije treba uzeti u obzir vrstu objekata, vozila i predmeta koji se dezinficiraju.

5. Sredstva za odmašćivanje i dezinficijensi moraju se upotrebljavati pod uvjetima koji ne smanjuju njihovu učinkovitost. Naročito se moraju uvažavati tehnički parametri koje je naveo proizvođač, kao što su tlak, minimalna temperatura i potrebno vrijeme djelovanja. Djelovanje dezinficijensa ne smije biti ugroženo zbog međudjelovanja s drugim tvarima kao što su sredstva za odmašćivanje.

6. Bez obzira koji se dezinficijens koristi, primjenjuju se sljedeća opća pravila:

- stelju i gnoj temeljito natopiti dezinficijensom,
- oprati i očistiti i četkom oribati sve površine koje su vjerojatno kontaminirane, a naročito tlo, podove, rampe i zidove nakon, ako je moguće, uklanjanja i demontaže opreme ili naprava koje bi inače mogle smanjiti učinkovitost čišćenja i dezinfekcije,
- ponovo nanijeti dezinficijens i pustiti da djeluje najmanje onoliko dugo koliko preporučuje proizvođač;
- vodu korištenu za čišćenje treba ukloniti na način da se spriječi svaka opasnost od širenja virusa slinavke i šapa i u skladu s uputama službenoga veterinarara.

7. Ako se nakon dezinfekcije, čišćenje obavlja tekućinama pod tlakom, treba spriječiti naknadnu kontaminaciju već očišćenih i dezinficiranih dijelova.

8. Treba oprati, dezinficirati ili uništiti opremu, naprave, predmete ili boksove koji su vjerojatno kontaminirani.

9. Postupke čišćenja i dezinfekcije koji se zahtijevaju u okviru Pravilnika treba dokumentirati u evidenciji koja se vodi na gospodarstvu ili, ako se radi o vozilima, u dnevniku vožnje, a ako se zahtijeva službena potvrda, istu izdaje nadležni veterinarski inspektor.

2. POSEBNE ODREDBE KOJE SO ODOSE NA ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJU ZARAŽENIH GOSPODARSTAVA

2.1. Preliminarno čišćenje i dezinfekcija

2.1.1. Tijekom usmrćivanja životinja trebaju se poduzeti sve potrebne mjere kako bi se spriječilo ili svelo na najmanju moguću mjeru širenje virusa slinavke i šapa. Između ostalog, treba postaviti privremenu opremu za dezinfekciju, osigurati zaštitnu odjeću, tuševu, dekontaminirati korištenu opremu, instrumente i naprave te isključiti ventilacijske uređaje.

2.1.2. Lešine usmrćenih životinja treba poprskati dezinficijensom te u zatvorenim i nepropusnim spremnicima odvesti s gospodarstva kako bi se preradile i uništile.

2.1.3. Čim se lešine životinja prijemljivih vrsta odvezu na preradu i uništenje, dijelove gospodarstva na kojima su bile smještene te životinje i sve dijelove drugih zgrada, dvorišta itd. koji su kontaminirani tijekom usmrćivanja, klanja ili postmortalnih pregleda treba poprskati dezinficijensom koji je odobren za korištenje u tu svrhu.

2.1.4. Sva tkiva i krv koja se razlila tijekom klanja ili postmortalnog pregleda i sve vidljive nečistoće na zgradama, dvorištima, priboru itd. treba pažljivo skupiti i ukloniti zajedno s lešinama.

2.1.5. Korišteni dezinficijens mora ostati na tretiranoj površini najmanje 24 sata.

2.2. Završno čišćenje i dezinfekcija

2.2.1. Sa svih površina treba ukloniti masnoću i prljavštinu uporabom sredstava za odmašćivanje i površine oprati hladnom vodom.

2.2.2. Nakon pranja hladnom vodom, površine treba ponovo poprskati dezinficijensom.

2.2.3. Nakon sedam dana objekte treba ponovo očistiti sredstvom za odmašćivanje, isprati hladnom vodom, poprskati dezinficijensom i ponovo isprati hladnom vodom.

3. DEZINFEKCIJA KONTAMINIRANE STELJE, GNOJA I GNOJEVKE

Kruti gnoj i uporabljenu stelju treba sakupiti na hrpu da se zagrijava, po mogućnosti dodavanjem 100 kg živog vapna na 1 m³ gnoja kako bi se osigurala temperatura od najmanje 70o C u cijeloj hrpi, poprskati dezinficijensom i ostaviti najmanje 42 dana tijekom kojih hrpu treba ili pokriti ili presložiti kako bi se osiguralo da se svi slojevi ravnomjerno zagrijavaju. Tekuću fazu gnoja i gnojevku treba pohraniti najmanje 42 dana nakon zadnjeg dodavanja infektivnog materijala. Ovo se razdoblje može produžiti ako je gnojevka ozbiljno kontaminirana ili za vrijeme nepovoljnih vremenskih uvjeta. Ovo se razdoblje može skratiti ako je dodan dezinficijens kako bi se pH vrijednost dovoljno promijenila da se uništi virus slinavke i šapa, u cijelom sadržaju.

4. POSEBNI SLUČAJEVI

Ako se zbog tehničkih ili sigurnosnih razloga čišćenje i dezinfekciju nije moguće obaviti u skladu s procedurom, objekti i prostori moraju se očistiti i dezinficirati koliko god je to moguće kako bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa i najmanje jednu godinu u njih se ne smiju smjestiti životinje prijemljivih vrsta.

U slučaju gospodarstava na kojima se životinje drže na otvorenom, nadležno tijelo može odrediti posebne postupke za čišćenje i dezinfekciju, uzimajući u obzir vrstu gospodarstva i klimatske uvjete.

Iznimno Uprava veterinarstva može odrediti posebne postupke za dezinfekciju balege i gnoja, u skladu sa znanstvenim spoznajama koje dokazuju da ti postupci osiguravaju učinkovito uništavanje virusa slinavke i šapa.

Dezinficijensi koji inaktiviraju virus SIŠ:

Skupina	Oblik	Uobičajeno razrjeđenje	Kontaktno vrijeme	Upotreba
Kiseline :				
Limunska kiselina	prašak	2 grama/ L	30 min	Dekontaminacija odjeće i tijela
Octena kiselina	tekućina	4%	30 min	Dekontaminacija odjeće i tijela (djeluje blago korozivno)
Klorovodična kiselina	Koncentrirana kiselina	1:50	10 min	Koristiti samo kada nisu dostupni učinkovitiji dezinficijensi
Oksidacijska sredstva :				
kalijev peroksimonosulfat, natrijev dodecibenzensulfonat, sulfaminska kiselina	prašak	20 grama/L	10 min	Odličan za upotrebu na životinjama, za strojeve, vozila i odjeću
Natrijev hipoklorit	Koncentrirana otopina	1:10	10-30 min	Učinkovit za životinje i odjeću, loš ukoliko je prisutan organski materijal.
Kalcijev hipoklorit	U krutom stanju	30 grama/L	10-30 min	Učinkovit za životinje i odjeću, loš u prisustvu organskog materijala
Lužine:				
Natrijev hidroksid	peleti	20 grama/L	10 min	Vrlo učinkovit za upotrebu u okolišu, na životinjama, vodenim spremnicima
Natrijev karbonat	prašak	40 grama/L	10 min	Preporuča se za upotrebu na mjestima sa puno organske tvari
Aldehidi:				
Formalin	40% formaldehid		10-30 min	Otpušta iritirajući toksični plin

Napomena: Površina koja se dezinficira mora biti temeljito očišćena od grube nečistoće nakon čega slijedi temeljito pranje ili prskanje dezinficijensom

POGLAVLJE 7

PONOVNO UVOĐENJE ILI NASELJAVANJE (OBNOVA POPULACIJE) ŽIVOTINJA NA GOSPODARSTVIMA

SADRŽAJ

1. Opća načela
2. Proširenje mjera i odstupanje
3. Obnova populacije životinja u odnosu na hitno cijepljenje

1. OPĆA NAČELA

1.1. Ponovno uvođenje ili naseljavanje životinja na gospodarstvo može početi tek nakon što istekne 21 dan od završne dezinfekcije gospodarstva.

1.2. Životinje za obnovu populacije mogu se uvesti na gospodarstvo jedino pod sljedećim uvjetima:

– životinje ne smiju dolaziti s područja za koja vrijede veterinarsko-zdravstvena ograničenja vezana uz slinavku i šap;

– nadležnom tijelu je potvrđeno da se u životinja namijenjenih obnovi populacije može otkriti svaki mogući rezidualni virus slinavke i šapa bilo na temelju kliničkih znakova, ako se radi o govedima i svinjama, ili ako se radi o drugim vrstama prijemljivim na slinavku i šap, laboratorijskim pretraživanjem koje se provodi na kraju razdoblja praćenja iz podtočke 1.3 ove točke;

1.2.1. Kako bi se u životinja namijenjenih obnovi populacije osigurao odgovarajući imunosni odgovor o kojemu se govori u alineji 2. podtočke 1.2. ove točke, životinje moraju:

– potjecati i dolaziti s gospodarstva smještenog u radijusu od najmanje 10 km od gospodarstva na kojemu nije bilo izbijanja slinavke i šapa tijekom najmanje zadnjih 30 dana, ili

– biti pretražene na prisutnost protutijela za virus slinavke i šapa testom opisanim u Dodatku XII. Pravilnika, s negativnim rezultatom, s tim da su uzorci uzeti prije uvođenja životinja na gospodarstvo.

1.3. Neovisno o vrsti uzgoja na gospodarstvu, ponovno uvođenje životinja mora biti u skladu sa sljedećim postupcima:

1.3.1. Životinje se moraju uvesti u sve proizvodne jedinice i objekte dotičnog gospodarstva.

1.3.2. Ako gospodarstvo ima više od jedne proizvodne jedinice ili objekta, nije nužno da se ponovno uvođenje životinja odvija istodobno u svakoj jedinici ili objektu. Niti jedna životinja koja pripada vrsti prijemljivoj na slinavku i šap ne smije napustiti gospodarstvo dok sve novouvedene životinje u svim proizvodnim jedinicama i objektima ne prođu kroz sve postupke koji se odnose na obnovu populacije.

1.3.3. Životinje moraju biti klinički pregledavane svaka tri dana tijekom prvih 14 dana nakon uvođenja na gospodarstvo.

1.3.4. Životinje moraju biti klinički pregledavane jednom tjedno, između 15. i 28. dana od ponovnog uvođenja.

1.3.5. Najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja, sve životinje moraju biti klinički pregledane te se u skladu sa zahtjevima iz podtočke 2.2. točke 2. Dodatka III. Pravilnika moraju uzeti uzorci za testiranje na prisutnost protutijela za virus slinavke i šapa.

1.4. Postupak obnavljanja populacije smatra se završenim ako su sve mjere iz podtočke 1.3.5. ove točke provedene i ako su dale negativan rezultat.

2. PROŠIRENJE MJERA I Odstupanja

2.1. Uprava veterinarstva može propisati:

2.1.1 Korištenje sentinel životinja, osobito na gospodarstvima koje je teško očistiti i dezinficirati, što se naročito odnosi na gospodarstva na kojima se životinje drže na otvorenom. Odredbe o korištenju kontrolnih (sentinel) životinja propisuje Uprava veterinarstva.

2.1.2 Dodatne mjere zaštite i kontrole u okviru obnavljanja populacije životinja.

2.2. Nadležno tijelo može odstupiti od mjera određenih u podtočki 1.3.2. do 1.3.4. točke 1. Dodatka V Pravilnika ako se obnova populacije obavlja nakon što proteknu tri mjeseca od zadnjeg izbijanja bolesti u radijusu od 10 km od gospodarstva na koje se ponovo naseljavaju životinje.

3. OBNOVA POPULACIJE ŽIVOTINJA U Odnosu na hitno cijepljenje

3.1. Obnova populacije životinja u području cijepljenja koje je utvrđeno u skladu s člankom 52. Pravilnika 50/13 obavlja se ili u skladu s točkom 1. i 2. Dodatka V ili u skladu s člankom 58. stavkom 2. ili stavkom 4. točkom a), c) i d) Pravilnika 50/13.

3.2. Nadležno tijelo može dopustiti da se za obnovu populacije životinja na gospodarstvima smještenim izvan područja cijepljenja koriste cijepljene životinje, nakon što se poduzmu mjere iz članka 61. Pravilnika 50/13 i pod sljedećim uvjetima:
– ako je udio cijepljenih životinja korištenih za obnovu populacije veći od 75 %, najranije 28 dana nakon zadnjeg uvođenja životinja prijemljivih vrsta cijepljene životinje se, slučajnim odabirom, pretražuju na protutijela za nestrukturane proteine, pri čemu se za uzorkovanje primjenjuju kriteriji iz podtočke 2.2. točke 2. Dodatka III. Pravilnika, a za necijepljene životinje primjenjuju se odredbe točke 1. Dodatka V., ili
– ako udio cijepljenih životinja nije veći od 75 %, necijepljene životinje smatraju se sentinel životinjama i primjenjuju se odredbe točke 1. Dodatka V.

CIJEPLJENJE

SADRŽAJ

1. Glavni kriteriji i čimbenici rizika koje treba uzeti u obzir kod donošenja odluke o provedbi hitnog cijepljenja životinja na gospodarstvu
2. Cijepljenje
3. Banka cjepiva **Obnova populacije životinja u odnosu na hitno cijepljenje**

1. GLAVNI KRITERIJI I ČIMBENICI RIZIKA KOJE TREBA UZETI U OBZIR KOD DONOŠENJA ODLUKE O PROVEDBI HITNOG CIJEPLJENJA ŽIVOTINJA NA GOSPODARSTVU

U skladu s Pravilnikom 50/13 – Dodatak X

1. Kriteriji za donošenje odluke o provedbi zaštitnog cijepljenja

Kriteriji	Odluka	
	Za cijepljenje	Protiv cijepljenja
Gustoća populacije prijemljivih životinja	Velika	Mala
Prevladavajuće vrste životinja s kliničkim znakovima bolesti	Svinje	Preživači
Kretanje potencijalno zaraženih životinja ili proizvoda izvan zaraženog područja	Dokazano	Nije dokazano
Vjerojatnost širenja virusa zrakom sa zaraženih gospodarstava	Velika	Mala ili ne postoji
Odgovarajuće cjepivo	Na raspolaganju	Nije na raspolaganju
Izvor izbijanja bolesti (sljedivost)	Nepoznat	Poznat
Krivulja incidencije izbijanja bolesti	Brzorastuća	Ravna ili spororastuća
Rasprostranjenost izbijanja bolesti	Široka	Ograničena
Reakcija javnosti na politiku sustavnog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja	Snažna	Slaba
Prihvatanje regionalizacije nakon cijepljenja	Da	Ne

2. Dodatni kriteriji za donošenje odluke o uvođenju hitnog cijepljenja

Kriteriji	Odluka	
	Za cijepljenje	Protiv cijepljenja
Prihvatanje regionalizacije od strane trećih zemalja	Poznato	Nepoznato
Ekonomska ocjena konkurentnih strategija	Predvidivo je da bi strategija suzbijanja bolesti bez hitnog cijepljenja dovela do osjetno većih gospodarskih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima	Predvidivo je da bi strategija suzbijanja bolesti uz hitno cijepljenje dovela do osjetno većih gospodarskih gubitaka u poljoprivrednim i nepoljoprivrednim sektorima
Predvidivo je da "pravilo 24/48 sati" neće biti moguće učinkovito provesti tijekom dva uzastopna dana	Da	Ne
Politika sustavnog uništavanja svih zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja ima značajne sociološke i psihološke učinke	Da	Ne
U području s malom gustoćom populacije stoke postoje velika gospodarstva koja se bave intenzivnom stočnom proizvodnjom	Da	Ne

Pravilo "24/48 sati" znači:

a) zaražena stada na gospodarstvima mogu se sustavno uništiti u roku 24 sata nakon potvrđivanja bolesti,

b) preventivno usmrćivanje životinja koje bi se mogle zaraziti ili kontaminirati ne može se sigurno izvršiti za manje od 48 sati

2. CIJEPLJENJE

Upotreba, proizvodnja, prodaja i kontrola cjepiva SIS

Pravilnik 50/13 članak 49. prema kojem je upotreba cjepiva protiv slinavke i šapa zabranjena, a rukovanje, proizvodnja, skladištenje, nabava, distribucija, prodaja cjepiva i davanje hiperimunih seruma na području RH mora biti pod nadzorom Uprave.

Hitno cijepljenje

Kontrola slinavke i šapa je od nacionalne važnosti pa upotrebu cjepiva može narediti samo Nadležno tijelo. Ova odluka mora imati političku podršku i podršku cijele zajednice. U slučaju kad je na gospodarstvu i/ili području potvrđena bolest slinavka i šap, a epidemiološki podaci ukazuju na opasnost od širenja ove bolesti, na temelju članka 45. Pravilnika 55/13, može se provesti hitno cijepljenje prijemljivih životinja.

Ako namjerava provesti cijepljenje, Uprava veterinarstva mora izraditi i dostaviti Europskoj komisiji Plan hitnog cijepljenja koji mora sadržavati slijedeće podatke:

- ▶ relevantne činjenice u vezi bolesti koje su dovele do zahtjeva za hitnim cijepljenjem
- ▶ veličinu zemljopisnog područja na kojem bi se hitno cijepljenje trebalo provesti, a koje je u svakom slučaju dio zaraženog područja koje definirano u skladu s člankom 21. Pravilnika
- ▶ vrstu i dob životinja koje će biti cijepljene
- ▶ približan broj životinja koje će biti cijepljen
- ▶ vrsti cjepiva koje će biti upotrebjeno (koji serotipovi su sadržani u vakcini)
- ▶ očekivanom trajanju akcije cijepljenja
- ▶ očekivanim rezultatima akcije cijepljenja i parametrima na temelju kojih će biti procijenjena njena učinkovitost
- ▶ posebno dodatno i trajno označavanje i registriranje cijepljenih životinja (Pravilnik 50/13, članak 47., stavak 2; točna evidencija na osnovu koje zemlja ponovo može tražiti status „slobodne“ bez vakcinacije)
- ▶ posebne zabrane kretanja cijepljenih i necijepljenih životinja prijemljivih vrsta i njihovih proizvoda
- ▶ tijelu nadležnom za nadzor i usklađivanje rada službi odgovornih za provedbu Plana hitnog cijepljenja
- ▶ sustavu da Stručno tijelo osnovano na temelju Pravilnika 50/13 članak 76. može redovito provjeravati rezultate akcije cijepljenja
- ▶ o drugim pitanjima (radnjama) koje proizlaze iz hitnog cijepljenja, uključujući kliničke i laboratorijske pretrage uzoraka uzetih na gospodarstvima (područjima) gdje je provedeno cijepljenje
- ▶ za hitno cijepljenje vakcina protiv SIS mora sadržavati 6x50% zaštite goveda po dozi vakcine tj. zaštitni titar 6 PD₅₀ po dozi. Vrijeme uporabe mora biti 12 mjeseci i skladištena u odgovarajućim uvjetima.

Navedeni uvjeti za provedbu hitnog cijepljenja moraju osigurati provedbu cijepljenja u skladu s člankom 52. Pravilnika 50/13, neovisno o tomu da li se cijepljene životinje kasnije usmrćuju ili ostavljaju na životu.

Nadležno tijelo dužno je izvješćivati javnost o sigurnosti mesa, mlijeka i mliječnih proizvoda cijepljenih životinja namijenjenih za prehranu ljudi.

Uprava veterinarstva mora dostavljati Europskoj komisiji i državama članica izvješće o rezultatima akcije cijepljenja.

Ako je područje cijepljenja blizu teritorija druge države prema potrebi treba osigurati suradnju sa susjednim državama.

Zaštitno cijepljenje

a) područje na kojemu se provodi cijepljenje mora se regionalizirati skladu s člankom 45.

Pravilnika 50/13, a prema potrebi, u suradnji sa susjednim državama;

b) cijepljenje se mora provesti brzo i u skladu s higijenskim i biosigurnosnim pravilima kako bi se spriječilo širenje virusa slinavke i šapa;

c) sve mjere koje se primjenjuju u području cijepljenja provode ne isključujući primjenu mjera određenih u Pravilniku 50/13;

d) ako područje cijepljenja obuhvaća cijelu zaraženu ili ugroženu zonu ili neke njezine dijelove:

- mjere koje se primjenjuju u zaraženoj ili ugroženom području moraju ostati na snazi na tom dijelu područja cijepljenja dok se ne ukinu u skladu s odredbama za ukidanje mjera na zaraženom i ugroženom području;

- nakon što se ukinu mjere koje se primjenjuju u zaraženom i ugroženom području, mjere koje

se primjenjuju u području cijepljenja kako je određeno u članku 54. do 58. Pravilnika 50/13, moraju se i dalje primjenjivati.

Prilikom provođenja zaštitnog cijepljenja, nadležno tijelo mora osigurati da područje cijepljenja bude okruženo, u pojasu od najmanje 10 km od njegovih vanjskih granica, ugroženim područjem (ugroženo područje kako ga definira OIE):

a) u kojemu je cijepljenje zabranjeno;

b) u kojemu se provodi pojačani nadzor;

c) u kojemu kretanje životinja prijemljivih vrsta podliježe nadzoru nadležnog veterinarskog inspektora;

d) koje ostaje na snazi sve dok se ponovo ne uspostavi status područja slobodnog od bolesti slinavke i šapa i zaraze virusom slinavke i šapa.

e) za zaštitno cijepljenje vakcina protiv SIŠ mora sadržavati 3x50% zaštite goveda po dozi vakcine tj. zaštitni titar 3 PD₅₀ po dozi. Vrijeme uporabe mora biti 12 mjeseci i skladištena u odgovarajućim uvjetima.

Supresivno cijepljenje

Ukoliko Uprava veterinarstva donese odluku o provođenju supresivnog cijepljenja, mora o tome obavijestiti Europsku komisiju i dostaviti joj pojedinosti o mjerama nadzora koje će se

provoditi, a koje moraju najmanje uključivati mjere predviđene za uspostavljanje zaraženog i ugroženog područja.

Nadležno tijelo mora osigurati da se supresivno cijepljenje provodi:

- a) jedino unutar zaraženog područja;
- b) jedino na jasno utvrđenim gospodarstvima na kojima se provode mjere usmrćivanje svih prijemljivih vrsta životinja na licu mjesta

Zbog logističkih razloga usmrćivanje svih životinja na tim gospodarstvima može se odgoditi onoliko koliko je potrebno kako bi se udovoljilo odredbama Uredbe Vijeća (EZ) br. 1099/2009 i članku 10. stavku 1. točki (c) ovoga Pravilnika

3. BANKA CJEPIVA

Prije nego se donese odluka o cijepljenju, mora se omogućiti hitnu dostavu vakcine i dovoljnu količinu u slučaju izbijanja bolesti i ona se mora dostaviti na krizno područje u najkraćem vremenskom periodu. Stoga Krizni plan za SIŠ svake zemlje mora jasno navesti da zemlja ima pristup EU ili IVB banci vakcina.

Sve države članice EU imaju pravo pristupa i korištenja vakcine.

Država kao što je to u ovom slučaju HR mora putem MP odnosno Uprave veterinarstva uputiti zahtjev Europskoj komisiji i pristupiti Banki vakcina.

Europska Komisija (EK) posjeduje FMD banku.

Kontakt osoba je: ALF-E FUSSEL- manager u EU Banci vakcina i on daje tehničke podatke kako pristupiti Banci.

The European Union Directorate General for Health and Consumers je 1992. godine osnovalo EU banku vakcina i sve zemlje članice imaju sporazum za pristup vakcini ili antigena.

Europska komisija za kontrolu slinavke i šapa (EuFMD-The European Commission for the control of FMD), smještena u glavnom sjedištu svjetske organizacije FAO u Rimu, zadužena je za „čuvanje i održavanje zaliha antigena i vakcina slinavke i šapa koje su dostupne zemljama članicama EU, ali i drugim zemljama izvan EU, i provodi redovitu provjeru antigena/vakcina“. Danas se zbog ekonomskih razloga osnivaju banke antigena, a ne banke gotovih proizvoda tj. vakcina.

Rezerve Europske zajednice koncentriranog i inaktiviranog antigena (CIA) virusa SIŠ utvrđene su temeljem odluke vijeća EU direktivom **91/666/EEC**. Banka antigena je financirana odlukom **90/424/EEC**, a sve zemlje članice EU imaju jednaka prava pristupa Banci i korištenju vakcine. Ugovaratelj se obavezuje isporučiti 2 miliona doza vakcine jakosti (titrom virusa) najmanje 6PD₅₀ tijekom 4 dana od zahtjeva Komisije.

Uvjeti kvalitete, sigurnosti i učinkovitosti su propisani u OIE Manualu (2012) Chapter 2.1.5. odjeljak C. Zahtjevi za proizvodnju vakcine i u Europskoj farmakopeji.

1. EU FMD Vaccine Bank

Europska komisija (EC) je donijela odluku kojom je znatno povećala rezerve antigena u EU FMD banci na temelju preporuke WRL Referentnog laboratorija (Pirbright Institute, UK). To znači da sve članice EU imaju pravo pristupa i kupnje vakcine.

U slučaju izbijanja bolesti i detaljne analize kretanja virusa stručnjaci Istraživačke grupe FAO EuFMD u suradnji s WRL Referentnim laboratorijem utvrđuju da li postoji odgovarajući antigen (vakcinalni soj) virusa u EU FMD banci koji će odgovarajući zaštititi životinje.

Pristup EU FMD banci je kroz zahtjev upućen Europskoj Komisiji od strane bilo koje zemlje članice EU (njenih Nadležnih tijela).

EU FMD banka vakcina je sastavni dio Kriznog plana za kontrolu SIŠ u Europskoj uniji. Koncentrirani i inaktivirani antigen SIŠ raspoređen je na tri mjesta: WRL Pirbright Institute, Laboratoire de Pathologie Bovine du Centre National d'Etudes Veterinaires et Alimentaires Lyon i Istituto Zoprofilattico Sperimentale di Brescia.

Banka sadrži oko 40 milijuna doza vakcine koliko je potrebno za goveda od 15 sojeva svih 7 serotipova (Anexx 3 2001/660/EC). Od svakog antigena treba biti pohranjeno 2 miliona doza vakcine. Antigeni su pohranjeni kao koncentrirani i inaktivirani u tekućem dušiku. Vrsta antigena koji će se pohranjivati u Banki vakcina je određen od strane Istraživačke grupe temeljene odlukom EuFMD komisije pri FAO i WRL Referentnog laboratorija. Vrsta i izbor sojeva se neprekidno mijenja i obnavlja kako bi se osigurala odgovarajuća zaštita prema soju koji trenutno predstavlja opasnost u EU.

Antigeni i vakcine priređene od antigena moraju biti u skladu s odredbama Europske farmakopeje (Anexx odluci 91/666/EEC). Uvjeti kvalitete, sigurnosti i učinkovitosti vakcina propisani su u OIE Manualu (2012) Chapter 2.1.5. odjeljak C.

Svi antigeni pohranjeni u EU banci moraju imati minimum zaštitni titar 6 PD₅₀ po dozi vakcine.

EU FMD banka mora imati ugovor s komercijalnim proizvođačima vakcina.

Poznato je da 6 zemalja unutar EU imaju svoje vlastite rezerve, a i mnoge zemlje izvan EU imaju ugovore sa komercijalnim proizvođačima vakcina. Povećanjem rezervi antigena u EU FMD banci smanjuju se potrebe da zemlje članice, kao što je slučaj s Velikom Britanijom, posjeduju svoju Banku vakcina.

Upute za pohranu i transport vakcine

1. Isporučitelj (EK) mora vakcinu prevoziti u sigurnosnim vozilima ili zrakoplovom na temperaturi od +2⁰ C do +8⁰ C.
2. Upravljanje zalihama vakcine mora se vršiti i bilježiti u svim vremenskim periodima: od trenutka kada dodje u zemlju, tijekom transporta, pohrane, tijekom transporta i pohrane na terenu i bilježiti svaku neupotrebenu dozu vakcine koja se mora vratiti Nadležnom tijelu koje potom donosi odluku da li će u suradnji s EK vratiti neupotrebenu količinu.
3. Vakcina se mora pohraniti na temperaturi hladnjaka (+2⁰ C do +8⁰ C) bez zamrzivanja. Na toj temperaturi mora biti tijekom cijelog vremena: prilikom nabave,

pohrane, transporta i upotrebe. Mora se postaviti termometar koji u svakom trenutku bilježi temperaturu.

4. Otvaranje pokretnog hladnjak mora biti minimalno da se zadrži odgovarajuća temperatura, zaštititi vakcinu od izlaganja svjetlu.
5. Strogo čuvati vakcinu i zaštititi od krađe, neadekvatne distribucije i prirodnih nepogoda.
6. Zakon dozvoljava da vakcina bude dostavljena na određeni teritorij neke zemlje samo sa dozvolom Nadležnog tijela (Ravnatelj UV) i da osobe s dozvolom za rad mogu s njom raditi.

Razlikovni testovi u slučaju provedbe hitnog cijepljenja

Razlikovni serološki imunoenzimni test (ELISA) je danas dostupan, a njegova primjena omogućuje razlikovanje cijepljenih životinja od zaraženih. Razlikovnim testom se utvrđuju protutijela za nestrukturani protein 3ABC virusa SIŠ. Postupak se temelji na načelu da u nezaraženih životinja nakon cijepljenja dolazi do tvorbe protutijela za strukturne proteine virusa SIŠ sadržanih u vakcini, dok se u životinja koje su zaražene dolazi do tvorbe protutijela za nestrukturani protein 3ABC virusa SIŠ.

Navedeni razlikovni test je osjetljiv i specifičan. Razlikovni test (PrioCHECK® FMDV-NS) je blokirajući imunoenzimni postupak koji omogućava brzu, jednostavnu, osjetljivu i specifičnu metodu detekcije protutijela za virus slinavke i šapa u serumu goveda, ovaca, koza i svinja neovisno o serotipu koji je uzrokovao bolest. Antigen (3ABC protein) vezan je na stijenke mikrotitracijske pločice 96 (12x8) i obavijen 3ABC specifičnim monoklonskim protutijelima (mAb). Pretraživani uzorci seruma se unesu u odgovarajuće pločice sa vezanim antigenom. Nakon inkubacije i ispiranja dodaje se konjugat koji čine monoklonska protutijela specifična za antigen (3ABC protein) obilježena peroksidazom hrena (mAb-HRPO). Suvišan konjugata se nakon inkubacije odstrani ispiranjem i potom se dodaje kromogen supstrat (vodikov peroksid) koji čini reakciju vidljivom. Ako pretraživani uzorak seruma sadrži specifična protutijela za nestrukturani protein 3ABC FMDV-NS ona će se vezati za antigen blokirajući vezanje obilježenih monoklonskih protutijela pri čemu dolazi do pojave boje. Nakon inkubacije na sobnoj temperaturi (22 ± 3 °C) zaustavlja se daljnje razvijanje boje dodavanjem stop otopine. Optička gustoća mjeri se spektrofotometrom pri valnoj duljini od 450 nm. PrioCHECK™ FMDV-NS je postupak kod kojeg se ne rade serumi u duplikatu. Ispitujući serumi moraju se razrijediti u omjeru 1:5.

Smjernice za korištenje razlikovnih testova

Razlikovni test je namijenjen za potvrđivanje ili isključivanje cirkulacije virusa SIŠ na gospodarstvima/područjima gdje je provedeno cijepljenje.

Dosadašnji rezultati istraživanja potvrđuju vjerodostojnost njegove primjene ukoliko se koristi na razini stada. Međutim, postoje dokazi da sve vakcinirane i/ili inficirane životinje ne tvore protutijela za nestrukturani protein virusa SIŠ. Stoga bi bilo uputno primijeniti pristup gdje se kombinira metoda za dokazivanje protutijela za nestrukturani protein virusa sa

testovima za dokaz virusa primjenom Real Time RT-PCR kako bi se utvrdile sve inficirane životinje bez obzira da li su cijepljene ili ne.

Općenito

1. **IVB - International Vaccine Bank** - banka vakcina koja predstavlja skupinu država članica EuFMD koje posjeduju pravo pristupa i upotrebe vakcina, a tu su Finska, Irska, Malta, Norveška, Švedska i Velika Britanija. IVB posjeduje rezerve inaktiviranog antigena što odgovara količini od 3 miliona doza vakcine, odnosno 5 miliona doza svakog od 6 viralnog soja SIŠ.

Svi antigeni pohranjeni u IVB moraju imati minimum zaštitni titar 6 PD₅₀ po dozi vakcine.

IVB posjeduje svoju komercijalnu proizvodnju vakcina koju mora isporučiti u roku 3 dana nakon što su zaprimili narudžbu.

2. **NVB-Nacionalne banke vakcina**

Nacionalne rezerve antigena/vakcine mogu se također držati u nacionalnim bankama vakcina ili kod komercijalnog proizvođača ukoliko je sklopio ugovor s Nadležnim tijelom određene zemlje. Količina od 52 miliona doza (inaktivirani antigen koji odgovara količini od 51.78 miliona doza vakcine i 0.25 miliona doza gotove vakcine) su dostupni u nacionalnim rezervama zemalja članica. Nacionalne rezerve mogu biti i pod više zemalja kao što je to u slučaju Engleske, Njemačke i Nizozemske. Dvije zemlje imaju pripremljenu gotovu vakcinu: jedna je Izrael sa 250 000 doza trovalentne vakcine, a druga je Francuska koja od 1.23 miliona doza vakcine u rezervi. Francuska je ujedno i zemlja koja je u procesu da sa gotove vakcine prijeđe čuvanje inaktiviranog antigena koji će odgovarati količini za 1.4 miliona doza vakcine ostavljajući količinu od 0.3 miliona doza gotove vakcine za soj O1 Manisa.

Antigeni pohranjeni u NBV u tri zemlje moraju imati minimum zaštitni titar 6 PD₅₀ po dozi vakcine, a za ostale zemlje 3 PD₅₀.

NVB koji posjeduju rezerve inaktiviranog antigena za proizvodnju vakcina rade to uvijek sa komercijalnim proizvođačima i u skladu Sa Europskom farmakopejom i IOE Manualom. Vrijeme u kojem moraju isporučiti vakcinu je 3-7 dana nakon zaprimanja narudžbe.

Osobe koje vrše vakcinaciju

Mora biti dobro obučeni ljudi koji će sprovesti vakcinaciju. Osobe moraju imati dozvolu za rad i biti ovlaštene osobe.

OBRASCI I IZVJEŠĆA O SIŠ

**Obrasci za prijavu sumnje, potvrđenog slučaja i odjave bolesti – ispisuju se preko web stranice Uprave_ [Prijava bolesti](#)

Obavijest o osnivanju lokalnog stožera za suzbijanje slinavke i šapa (Word)
Zasjedanje lokalnog stožera (str. 1);

Obavijest za javnost

Plakati upozorenja:

Natpis - Pozor (Word)

Natpis - Zabranjeno kretanje i promet životinja (Word)

Obrazac za uzorkovanje (str. 1);

Rješenje o osnivanju stručnog povjerenstva za naknadu štete;

Zapisnik o procjeni štete;

Kontrolna lista - Priprema provedbe mjera usmrćivanja životinja u okviru iskorjenjivanja zaraznih bolesti (Popis aktivnosti) (Word)

Komercijalni dokument za prijevoz NŽP;

Obrasci su dostupni na web stranici Uprave: [Krizni planovi Slinavka i šap](#)